

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, József-körút 5. szám.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achiles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet,“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ a „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas-Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli) Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna, egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeteinek.

TORNA

A kötelező iskolai kirándulásokról.

A múlt őszi egyik délutánján a közvetlen szomszéd-ságunkban fekvő Varasdra utaztam. Vonatunk alig haladt át a Dráván, midőn a folyó melletti füzesben bujkáló, tovább a réten s mezőn haladó több csapat varasdi horvát iskolás gyermek vonta magára figyelmet, kik tanítóik vezetése mellett hazatérőben voltak. Nem mondhatnám, hogy szép őszi nap volt, sőt a Dráva lapályaiából felemelkedő köd nagyon is eszemben juttatta, hogy „az idő már őszi jár!“ Nem minden szána-közás nélkül gondolám, hogy a varasdi collegáknak ugyan jókor jutott eszükbe erdei multság rendezése. Kődös, nyirkos őszi idő és erdei multság! Ezt bizony rosszkor rendezték!

Este találkoztam a vendéglőben néhány varasdi tanítóval s tréfálkozva jegyzém meg, hogy rossz időt választottak az őszi „majálisra!“

— Nem volt az őszi multság, gospodine! — felel-
lék — hanem kötelező kirándulás.

Kötelező kirándulás! Hát az mi?

— Hát bizony nemrég a horváth országos tanügyi kormány elrendelte, hogy minden tanító saját osztályával tartozik hetenként egy délutánt a szabadban tölteni s ott tanítani.

A dolog érdekelni kezdett. Elmondattam tehát magamnak mindent, a mi a horvátországi kötelező iskolai kirándulásokra vonatkozik, s ujabbban is meggyőződtem arról hogy a kis Horvátország tanügyi kormánya s an-

nak tanítóból lett főnöke és vezére Dr. Krsnjavi fején szokta találni a szeget.

De ismerkedjük meg körülményesebben a horvát testvérek kötelező iskolai kirándulásaiival! Talán mi is tanulhatunk valamit tőlük?

Az iskolai kirándulásokra vonatkozó kormányrendelet azt mondja indokolásában, hogy a mennyire káros az egészségre az iskolában való sok ülés, annyira hasznosak az iskolai kirándulások egészségi szempontból; a tanítónak pedig alkalmat nyújtanak arra, hogy a tanulók természetével, egyéniségével legközelebről megismerkedjék, főleg pedig alkalmasak a szemléltetésre.

E végből elrendeli, hogy a tanító az órarendben a beszéd-értelemgyakorlati órákból kettőt egymásután egy délutánra helyezzen s alkalmas időben a szabadban tartson meg. Az iskolai kirándulások használtassanak fel egyuttal a természetrajzi gyűjtemény gyarapítására. Az iskolai kirándulások ügyében kiadott rendelet pontos végrehajtásáért a tanítók és tanítónők felelőssé tétetnek, az iskolai helyi választmányoknak és az összes tanügyi hatóságoknak pedig melegen ajánlatik, hogy éber szemmel ügyeljenek arra, miszerint a tanítók hetenként egy délután ránduljanak ki a tanulókkal. A megyei kir. tanfelügyelőknek külön rendeletben meghagyta a kormány hogy iskolalátogatásai alkalmával szerezzenek meggyőződést arról, miszerint a tanítók hány órát töltöttek tanítványaikkal a szabadban, s a rossz időjárás valóban akadályul szolgált-e a kirándulásoknál?

Tkálec Imre vukovári igazgató-tanító nyomban a rendelet megjelenése után az iskolai kirándulások czél-szerű felhasználásáról könyvet irt, melyben methodikai utmutatást ad a tanítónak, hogy miként lehet a beszéd-értelemgyakorlatok s az olvasó könyvek anyagát párhuzamba hozni az iskolai kirándulásokkal s feldolgozni azokat.

Tkálec, könyvében külön írja le az őszi, külön a tavaszi és nyári kirándulásokon való teendőket. A téli órákat részint ismétlésre részint előkészítésre használja fel. Az őszi, tavaszi és nyári kirándulásokra vonatkozó utmutatás közül néhányat a következőkben ismertetek meg:

1. Kirándulás őszzsel, p. o. a majorba. Ehhez a kiránduláshoz szükséges helyben vagy közelben egy major, vagy jól berendezett gazdaság. A kirándulás célja, hogy a tanulókkal megismertessük a jól berendezett házat és házi gazdaságot, a gazdasági eszközöket és más egyebet, mi a gazdasághoz tartozik. A tanítás rövid, velős legyen s csak arra szorítkozzék, a mit szemléltetni lehet. A mit a kiránduláson nem mutathat meg a tanító, arról a kirándulás tárgyának rendbeszedése, ismételése és teljes feldolgozása alkalmával az iskolában legyen szó.

E kirándulás alkalmával az egy tanítóval bíró osztatlan népiskola második osztályában a szemléltetéssel párhuzamba hozhatók a megfelelő olvasókönyvnek következő olvasmánya: Mivel foglalkozunk otthon? Az emberi korok. A szülői ház. A czélszerű lakás. Az építés anyaga. A lakás legyen egészséges. Az ételről. A ruházatról stb. A harmadik osztályba: A juh. A szarvasmarha. A lo. stb. A negyedik osztályban: A tej. A trágya. A ruházat elősegíti az egészséget. stb.

A tanító a kirándulás helyszínén mindenk előtt figyelmezteti a második osztályban járó növendékeket a lakóházra s annak anyagára, esetleg ezek hibáira; szemléltetését párhuzamban hozza az iskolában a legközelebbi órán tárgyalandó olvasmánnyal. Megmutatja a gazdasági épületeket, elmondja, hogy miként építették. Ha gazdasági s más szempontokból nem felelnek meg, a hiányokat s hibákat nem hallgatja el. A trágyagödör, a háziállatok, az alom, a takarmány nem kerüli ki a tanító figyelmét.

Mindezeknél tekintettel van az illető osztály tananyagára s a megfelelő olvasmányra. A végén összefoglalja a szemléltetett anyagot s a kirándulást befejezi énekekkel, vagy rövid játékkal.

A kiránduláson szemléltetett anyag tulajdonképeni feldolgozása az iskolában történik a legközelebbi órán, a mikor emlékübe idézi a kiránduláson látottak s kiegészítő képek, vagy más szemléltetési eszközök által a tanultakat olvasmány-tárgyalás alkalmával.

2. Kirándulás tavasszal, p. o. a kertbe. Erre a kirándulásra szükséges egy kert, akár az iskolai, akár a község egyik jól művelt s a célra alkalmas kertje. A kirándulás célja, hogy a tanulók megismerkedjenek a kerti növényekkel, a kerti munkával, gyümölcsfákkal, méhészettel. Vonatkozásba hozhatók a következő olvasmányok: A kert. A kertben előforduló állatok (II. osztály). A gyümölcsösben A hernyó. A méh. A csiga. (III. oszt.); A kertészet, Gyümölcsészet, Méhészet. (IV. oszt.)

Segédeszközök: kerti és gyümölcsészeti eszközök, melyeknek használati módja, megmutatandó. Módszer: a tanító a növendékekkel a kertben körutat tesz; első sorban általánosan megismerteti az ott található terményeket. Aztán megmutatja azok ültetési, vetési, ápolási módját. A kertben található állatokat szemlélteti; a kártékony állatok pusztítására megtanítja őket.

Elvezeti tanulóit a méhesbe. Megismerteti a különféle gyümölcsfákkal s azok hasznával, a gyümölcsfákra nézve hasznos és kártékony állatokkal. Ezzel az alkalmával a gyümölcsfákkal való bánásmódra, a tisztítás, metszés, körülkapálás, átültetés, nemesítés stb. tavaszi munkára megtanítja őket. A kirándulás végén játék, ének. Az iskolában a kirándulást követő napokon megfelelő olvasmányok tárgyalása alkalmával átismételi és kiegészíti a kiránduláson tanultakat. Az olvasmányban előforduló állatokat, melyeket a kiránduláson nem mutathatott be, képen vagy mintán szemlélteti s esetleg egy más kirándulás alkalmával mutatja meg a természetben.

3. Kirándulás nyáron, p. o. az erőben Erre a kirán-

dulásra egy közellevő erdő szemelendő ki, melyben lehetőleg minden erdei fa meglegyen.

Helyesen teszi a tanító, ha a kirándulás előtt érintkezésbe teszi magát az erdészszel, aki kezére jár a kirándulásnál. A kirándulás célja az erdővel az erdei étellel való megismerkedés. Azért a fákon kívül az erdő növényzetére és állataira is figyelemmel lesz.

Ez a kirándulás a következő olvasmányokkal hozható kapcsolatba: Az erdő. Az erdei állatok. A csaló-gány. A hangya. A hárs stb. Segédeszközök: az erdei állatok és növények képei amennyiben azok a helyszínen természetben nem mutathatók meg.

Módszer. Mindenekelőtt visszaidézi a tanító az őszi erdei kirándulást. Figyelmezteti tanítványait, miként nézett ki az erdő és növényzete őszzsel, hogy megsárgult és lehullott a fák levélzete, hogy állatai közül némelyek elköltöztek, mások meg téli tanyájukra vonultak. Azután áttér az erdő téli képére, majd a napnak tavaszi melegére, mely új életre ébreszti úgy a növényzetet, mint az állatokat. Előszámláltatja az erdő tavaszi virányát. Megmutatja nekik a különféle erdei fákat, figyelmezteti őket, hogy miben különböznek azok egymástól (kéreg, levél). Beszél hasznukról, felhasználásukról stb. Röviden és áttekinthetően szemlélteti az erdő növényzetét s áttér az erdei állatokra. Itt, amennyiben szükségét látja, segítségére lehetnek a magával hozott alkalmas szemléltetési képek. Ha valami erdei munka folyik a kirándulás idejében, a tanító odavezeti tanítványait hogy azt is szemléljék.

Az iskolában a következő órákon párhuzamba hozza a kirándulással az illető olvasmányokat s a kiránduláson tanultakat kiegészíti és rendbeszedi. Igen alkalmas az erdei kirándulás arra, hogy a természet szépségei iránt való szeretet s a teremtő iránt való hála érzetét feléberszszük a gyermek kedélyében.

Legyen elég példának ennyi a kirándulásokon való teendőkről! Az említettekén kívül ki lehet randolni: a dombra, a szőlőhegyre, a mezőre, a rétre, a mocsárhoz, tóhoz, patakfolyóhoz minden évszakban külön-külön, Kirándulást lehet rendezni helyre, amikor a földrajzi alapfogalmakkal ismertetjük meg tanulóinkat.

Láthatjuk az elmondottakból, hogy a horváth tanügyi kormányának a kirándulásokra vonatkozó intézkedése több szempontból igen figyelemre méltó. A horvátoknál az iskolai kirándulások ugyszólván külön tantárgyat képeznek, nálunk, mint hasznos szemléltetési eszközt ajánlja a módszertan és miniszteri hanterv.

De vajjon, hány tanítótársam veszi igényben az iskolai kirándulásokat? — Hogy az egészségi szempontok figyelembe vétele mellett a népiskolai oktatás sikere érdekében felhívjam t. tanítótársam figyelmét az iskolai kirándulásokra! egyedül ez volt ismertetésemnek célja

Margitai József.

Az ó-budai tornaegylet febr. 1-én tartandó tornász-táncszestélyének rendező bizottsága a következőleg alakult meg: Gergelyi Jakab elnök, Szende Antal alelnök, Botzenhardt János titkár, Spindler Lajos pénztáros, Varga Zsigmond ellenőr. Botzenhardt Ferencz, Christofoli Eduard, Csilléry Dávid, Czerny Károly, Deutsch Vilmos, Hauser Aladár, Hilbert, Holzbauer Gyula, Hirzszik István, Koller Kováts Béla, Kronstein Alajos, Láng György, Lehner Károly, Lenz József, Lizenpolcz János, Linzenpolcz

János, Martin Gyula, Mittelmann Bernát, Dr. Reisz Mór, Ruh Géza, Schinabek Engelbert, Schlesinger Mór, Steiner Dezső, Tóth Gyula, Unterberg Jenő, Weber János, Weixelgärtner Erik bizottsági tagok.

Az aradi torna-egyesület 15 éves fennállásának emlékére febr. 3-án az önálló tornacsarnok alap javára torna-vivó ünnepélyvel és tréfás mutatványokkal egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez.

A szombathelyi tornaegylet bálja m. hó 13-án jól sikerült, bár kevés volt a tánczosnő, de annál jobb volt a kedélyesség.

A magyarországi tornaegyletek szövetségének igazgató bizottsága Hegedüs Sándor elnöklete alatt tartott ülésben elhatározta, hogy a szövetség a milleniumot nagyszabású országos tornaversenynyel ünnepli meg, s ugyanakkor a magyar tornászat multját és jelenét feltűntető tornász-kiállítását rendez. Elhatározták továbbá, hogy ez év május 13-án és 14-én országos tornaversenyt rendeznek Szegeden.

A magyar testgyakorlók köre, ez a legélénkebb fővárosi torna-egyesület vasárnap tartotta meg 5 évi fennállása óta első házi versenyét. Szép számú közönség nézte végig az érdekes versenyeket, melyeknek lefolyása következő volt: A súlyemelésben győztes Frank Ernő lett, ki az 50 kgr. vasrudat 23-szor emelte feje fölé, mi által országos recordot ért el. A kezdők magasugrásában szép eredményt mutatott Ottó Nándor, ki 165 em. ugrott s első díjat nyert. Nyújtó és korlát-gyakorlatban Kakas Gyula ragadta magához az első díjat. Végül Witz Mór az ügyesen imitált Robinetti birkózásért kapott ezüst érmet. Verseny után bankettre gyűltek a derék testgyakorlók.

KORCSOLYÁZÁS.

Budapesti korcsolyázó-egylet.

Az ország első korcsolyázó egylete ismét elől jár a jó példával és jelmezes *jégünnepélyt* rendez febr. 11-ikén. A rendező bizottság élén Rohonczy Gida orsz. képviselő áll, melynek tagjai közt vannak: Andrassy Géza gróf, Eszterházy Mihály gróf, Geist Gáspár, Földváry Tibor, Bezeredy Gyula, Koroknyay Ottó, Márk Lajos, Nádler Róbert, Tolnai Ákos, Kunosy Frigyes stb. A rendezőség különös súlyt fektet az ünnepély művészi részére és annak kivitelével Linhart Vilmos festőt bízta meg. A bizottságnak Linhart már bemutatta a tervet, a mely szerint a korcsolyacsarnokkal szemben a tó szélére hatalmas festmény jön, mely középkori várat fog ábrázolni. E vártól 70 méter hosszú bástyaszerű fal húzódik egy óriási barlanghoz, a honnan a korcsolyázók fel fognak vonulni. Az egészet villamos ivlámpák és színes lámpionok világítják meg, úgy, hogy a maga egészében megkapó és érdekes látványosság lesz.

Korcsolya versenyek.

Az állatkerti jégpályán mult hó 21-én, délután minden tekintetben sikerült korcsolyaverseny folyt le. A langyossá vált időjárás ugyan sokakat, — mondhatni a rendes látogatók kétharmadát visszariasztotta, mert attól tartottak, hogy nem lesz jég, de a jégpálya a körülményekhez képest a legjobb karban volt. Maguk a versenyek szép rendben minden különösebb incidens nélkül folytak le. Szép startok, favoritek és outsidersok győzelme, egy két bukás, az ifjúsági versenynél késedelmes start: ez az egyes versenyek jellege; lefolyásuk pedig a következő: 1. Megnyitóverseny, táv. 1000 méter. Nyolcz társa közül 1 perc 57 mp. alatt győzött Modl Lajos, második lett Rohács Béla, ki elbukott és harmadik ifj. br. Tunkl Ottó. E passzionatus fiatal korcsolyázónak ma rossz napja volt, mert — habár mindegyik díjban startolt — első díjat nem tudott nyerni. 2. Ifjúsági verseny; táv. 500 m. Kilencz versenyző közül első Tóth Kálmán 1 perc 6 mp. alatt, második Kókay Rezső, harmadik Frischauf János. 3. Nagy síkverseny, táv. 5000 méter. Öt versenytársa közül gyönyörű spurttal Szabó István vitte el a díjat 10 perc 50 mp. alatt, második — az utolsó körben elbukott — Lillits Milutin lett, harmadik pedig Modl Lajos. 4. Hátrafelé verseny, 500 mét. Győztes: Grill Lajos 1 perc 15 mp. alatt. báró Tunkel Ottó második, Klímkó Lajos harmadik. 4. A piece de resistance: a Hölgyek díja, távolság 1500 méter. A biztos nyerőnek látszó Rohács Béla a czél előtt felbukott, s így kénytelen volt az elsőséget Modl Lajosnak átengedni, kit báró Tunkel Ottó követett mint második. b) Műverseny. A három pályázó között a legbiztosabban és legelegánsabban Ádám Rezső csinálta a szebbnél szebb alakokat. Végül táncverseny következett, melyben az elsőség báró Tunkl-Kimmel Ilona és Nóthaft Antal, Peczke Klára párokat illeti meg.

A tisztviselőtelepi-jégpályán m. hó 20-án tartották meg a versenyt a következő eredménnyel: 1. A leánygyermek versenyénél Rubner Aranka érkezett be elsőnek, második lett Balthazar Ilona. 2. A fiuk versenyénél első Kazár István, második Kóbler Ede. 3. Síkverseny nők részére: első Stielly Margit, a második díj ki nem adatott. 4. Síkverseny férfiak részére: első Szabó István, a Nemzeti kerékpár egyesület tagja, második Lillits Milutin, 5. A páros síkversenynél első Simonfay Margit k. a. Kóbler Györggyel, második Bukovy Irén k. a. Bukovy Károlylyal. 6. Hátrfelé futásnál Kóbler György. 7. Hármass síkversenynél első Bukovy Irén k. a. Bukovy Károlylyal és dr. Kobler Ferenczcel, második Simfay Margit k. a. Hányi Pállal és Kobler Györggyel. 8. Műkorcsolyázásnál a legsikerültebb legszebb mutatványok nyertesei: első Bodnár Imre, második Lillits Milutin. A verseny befejeztével az emléktárgyakat osztotta ki a versenybíró. A versenyt este a kasszinó kelyiségeiben 140 terítékű tombolával egybekötött társasvasora követte, majd ezt reggelig tartó táncz fejezte be.

A kapuvári korcsolyázó egyesület tánczestélye. A kapuvári korcsolyázó-egylet saját czéljaira Baditz Lajosné, Gaál Sándorné, Haller Józsefné, Scherer Gyuláné, egy br. Berg Mimi és Gyulassy Gizella urhölgyek védnöksége alatt a kapuvári kaszinó nagytermében 1894. évi január hó 20-án zártkörű tánczestélyt rendezett, mely a legszebben sikerült. A rendezőség dr. Guttman Lajos elnöklete alatt elismerésre méltó buzgalmat fejtett ki, mely méltó jutalmát meg is találta a bál sikerében.

Csepreghen a korcsolyabált m. hó 13-án tartották meg fényes eredménnyel.

A korcsolyázó Villány. Nemrég adott hirt villányi levelezőnk a villányi korcsolya-egylet megalakulásáról. A kevés tag fölött rendelkező egyesület már jégünnepélyt is rendezett, mely igen jól sikerült.

A „nagybányai torna- és korcsolyázó-egyesület“ f. é. febr. 11-én (vasárnap) d. e. 11 órakor, a kaszinó éttermében tartja évi rendes közgyűlését, a melyre az egyesület összes tagjai tisztelettel meghívottnak. Nagybánya, 1893. január 26. Vida Aladár elnök, Marossy Sándor egyleti titkár.

A jég hordképessége. Ha a jég négy centiméter vastag, megbír egy közép nagyságú embert; nyolcz centiméter vastagság mellett rendes sorokba állított gyalogság mehet át rajta; 11--16. centiméter vastagságú jégen már lovasság és könnyebb útegek is átmehetnek. A 40 centiméter vastagságú jég pedig a legnehezebb suly-nak és a legerősebb nyomásnak is ellentáll.

A városligeti jégpályán daczára a rendkívüli enyhe időjárásnak naponkint nagyszámú közönség fordul meg. A jégünnepélyre már nagyban folynak az előkészületek, különösen a hölgyvilágvilág körében. A hölgyek és urak egyes csoportokban öszgyakorlatokat tartanak és teljes szabatsággal sajátítják el a táncz lépéseket, fordulatokat, ívezést stb. Az ünnepélyen rendkívül érdekes lesz a „Hófehérke“ felvonulása, egészen új mesével.

Korcsolyaverseny Kapuvárott. Kapuvárról írják f. hó 15-ikéről: A korcsolyázó-egyesület tisztikara vasárnap délután a jégpályán korcsolyázó versenyt rendezett a tanulók számára, a mely egy sikversenyből, kétszer körül a pályán, egy akadályversenyből, egyszer körül a pályán három akadálylyal és volt verseny kezdők számára, a pályát átfutni egyszer. Az első verseny első győztese lett Uhl Aurél polg. isk. V. oszt. tanuló (díj 3 korona), második győztes Marton Mihály III. oszt. tanuló (díj 1 korona) Az akadály-versenyben első győztes: Mohl Ferencz polg. isk. IV. o. tan. (díj 3 korona), második győztes Uhl Aurél (díj 1 korona). A kezdők versenyében első győztes lett egy polg. isk. II. oszt. tanuló, második győztes egy kis leány, a kik csemegét kaptak.

A bécsi korcsolyázó verseny eredménye. Bécsben a m. hó 22-iki korcsolyázóversenyen Engelmann (Bécs) az első, Hönger (Bécs) a második és Földváry Tibor (Budapest) a harmadik díjat nyerte.

A váczai korcsolyázó egyesület bált ad. A meghívót dr. Freysinger Lajos elnök, Ursziny Arnold igazgató Velzer Lajos pénztáros. Ulrich Károly jegyző és husz rendező bizottsági tag bocsátották ki.

Zalaegerszegi korcsolyázó egyesület m. hó 1-4-én tartott rendkívüli közgyűlésén Árvay Lajos elnök lemondása folytán megüresedett elnöki állásra dr. Felber Art-hurt és ennek helyébe válaszmányi tagúl Fitos Mártonné választotta meg.

Földváry Tibor diadala. Davosban, Svájcban, a m. hó 14. és 15-én tartott nemzetközi versenyben. — Földváry Tibor, a magyar korcsolyázók championja igen tekintélyes ellenfelekkel szemben elvitte a nemzetközi bajnoki díjat, legyőzvéen Zacharides bécsi műkorcsolyázót is, ki ellen évek óta sikertelenül küzdött. A versenyek lefolyása a következő volt: I. 500 méter. Első Scylor Münchenből $51\frac{2}{5}$, másdik Ehrhom Haumburgból $51\frac{4}{5}$. Nyolczan futottak. II. 1500 méter. Első Ehrhom 2.39, második Scylor 2.43 Nyolczan futottak. III. 5000 méter. Első Ehrhom $9.34\frac{1}{5}$, második Scylor $9.34\frac{3}{5}$. Hatan futottak. IV. Műverseny. Első Földváry Tibor Budapestről 237, második Zacharides Bécsből 229 harmadik Fuchs Münchenből 222, negyedik (nem díjazott) Rehm Münchenből 198. — Versenybírák voltak Kery és Stiekler Münchenből, Fänner Bécsből, Bell (angol) és Birum Davosból.

ATHLETIKA

Kardvívás.

Irta: Chappon Károly.

Az elővágások.

Az elővágás azon neme a vágásoknak, a melyeknél az ellenfél vágását a vivó nem védi, hanem abbrn a pillanatban midőn az ellenfél vág, egy hátrálással vagy kikerüléssel a vágást elmellőzve ellenfelének bevág.

Az elővágásokat csakis akkor szabad alkalmazni, ha az ellenfél nem csinálja a támadásokat tulrohamosan. Ha az ellenfél akár felső testrésze, akár kézre vág, az elővágást csakis kézre vagy karra szabad adni.

Az elővágás kétféleképen alkalmazandó, ahhoz képest, a mint az ellenfél a kézre vagy felső testrésze támad.

Mint hogy az elővágásnak az ellenfél vágását meg kell előznie, azért szükséges, hogy a vivó azt a lehető leggyorsabban vigye ki. Így tehát itt csellel kell élni, a mennyiben egy bizonyos testrészt készakarva mutassa védtelenül a vivó, hogy ellenfelét arra a vágásra kényszerítse. S midőn azt a támadást megteszi, akkor megelőzve ellenfelét, elővágással él. De ezen elővágások tökéletes kivitelére nagyon nagy gyakoroltság szükséges.

Ha az ellenfél kézre vagy karra támad, háromféle kéz vagy kar elővágást alkalmazhat:

1. ha az ellenfél belső vagy alsó kezét támad, használandó a felső kéz elővágás fokkal;
2. ha az ellenfél felső kezét támad, használandó a külső-alsó kéz elővágás fokkal;
3. ha az ellenfél külső kezét támad, használandó a külső kéz elővágás éllel.

Ha felső testrésze támad az ellenfél, négyféle kéz vagy kar elővágást alkalmazhat:

1. ha az ellenfél fejet vagy belső arcot támad, használandó a belső elővágás karra vagy kézre fokkal;
2. ha az ellenfél külső arcot támad, használandó a külső-alsó elővágás karra vagy kézre fokkal;
3. ha az ellenfél oldalvágással támad, használandó felső karra vagy kézre az elővágás éllel;
4. ha az ellenfél hasat támad használandó a belső-felső elővágás kar vagy kézre, fokkal vagy éllel.

Ha az ellenfél kézre támad.

Felső kéz elővágás. A vivó az ellenféllel szemben külső kardtartásban állást foglal úgy, hogy kardja hegyét egy kissé a vonalon kívül jobbra tartja, ez által a belső és alsó kéz van védtelenül hagyva.

Mikor az ellenfél belső kezét támad, abban a pillanatban kezét felfelé kapja s a csuklóját megfordítja úgy, hogy a körmök egészen jobbra nézzenek, a kard éle pedig fel, a kard hegyét hirtelen lecsapja, így az ellenfél vágása a kar alatt átszalad, ő pedig bekapja az elővágást.

Ha pedig alsó kezét vág az ellenfél, éppen úgy kell tennünk, mint a belső vágásnál, azzal a különbség-

gel, hogy itt a kezét is egyszerűmind egy kissé jobbra kell rántani.

2. Külső alsó kéz elővágás. A vivó az ellenfél szemében külső alsó kardtartásban állás foglal úgy, hogy kardja hegyét egy kissé balra a vonalon kívül tartja s ez által a felső kéz védtelen marad. S mikor az ellenfél felső kezét támad, akkor a vivó a kezét a térdek magasságába rántja rézsutosan balra lefelé, a csuklóját pedig annyira átfordítja, hogy a körmök félig felfelé nézzenek. A kardja hegyét abban a pillanatban s abban az irányban hirtelen felfelé csapja s így az ellenfél kardja jobbról egyenesen lejön s bekapja a külső alsó kar vagy kéz elővágást.

3. Külső kéz elővágás. A vivó az ellenfél szemében külső kardtartásban állást foglal úgy, hogy a kard hegyét balra, az élet pedig félig lefelé tartja s ez által a külső kéz marad nyitva. S ha az ellenfél egy külső felső kezét támad, abban a pillanatban a kezét hirtelen felkapja, a kard élet jobbra lecsapja, így az ellenfél vágása a kar alatt elszalad s bekapja a külső kéz elővágást. Ezen elővágás kissé veszélyes s csakis gyakorlott vivóknak ajánlom.

Elővágásokat a rendes vivó-állásban kell kivinni és pedig úgy, hogy a test nehézsége a vágás alatt egészen a bal lábra essék, a jobb lábat pedig ki kell nyújtani, hogy a felső testrész hátra húzódjék, miáltal az elővágást könnyebben lehet kivívni.

Ha az ellenfél felső testrészre támad.

1. Belső elővágás karra vagy kézre. A vivó ellenfél szemében külső kardtartásban állást foglal el úgy, a kard hegyét a vonalon kívül kissé jobbra tartja s ez által a fej és belső rész nyitva marad. S ha az ellenfél egész kitöréssel támad fejet vagy belső arcot, rövid hátramenés közben a kezét oldalt jobbra kell rántani úgy, hogy a körmök egyenesen jobbra nézzenek, a kard fokát pedig hirtelen be kell csapni vízszintes irányban, hogy az ellenfél vágása a test előtt jöjjön le, s bekapja a belső elővágást kézre vagy karra.

2. Belső-felső elővágás karra vagy kézre. A vivó ugyanazon kiállást foglalja el, mint a fentebbinél. S ha az ellenfél hasat támad, úgy a vivó a jobb láb hátrahúzása közben kezét hirtelen felkapja, a kard fokát lecsapja s így az ellenfél vágása a kard alatt s a test előtt elszalad s bekapja a belső-felső elővágást.

3. Külső alsó elővágás karra vagy kézre. A vivó ugyanazon állást foglalja el, mint az alsó kar vagy kéz elővágásnál. S ha az ellenfél külső arcot támad, egy rövid hátramenés közben a védő kezét rézsutosan balra, lefelé a térdek magasságában lerántja, a csuklóját átfordítja úgy hogy a körmök félig lefelé nézzenek s a kard hegyét fokkal ugyanabban a vonalban hirtelen rézsutosan felfelé löki, s így az ellenfél kardja jobbról a test előtt lefelé jön s bekapja a külső alsó kéz vagy kar elővágást.

4. Felső elővágás karra vagy kézre. A vivó a rendes felső kardtartásban foglal állást ellenfelével szemben úgy, hogy a kard hegyét egy kissé balra a vonalon kívül tartja. Ha az ellenfél oldalvágással támad, akkor a vivó jobb lába hátrahúzása mellett a kezét kissé balra s kissé felfelé rántja s csuklóját átfordítja, úgy hogy a körmök félig felfelé nézzenek, a kard hegyével pedig balról jobbra egy félkört ír le s így az ellenfél kardja a kar alatt és test előtt szalad el s bekapja a felső kéz vagy kar elővágást éllel

Sport élet Szabadkán.

Az „Achilles Sport-Egylet“ jan. 28-án tartotta meg választmányi ülését, melynek érdekesebb tárgyai: a ver-

senybizottság kiküldése, (elnök lett: *Vermes Lajos* nemzetközi versenyek bajnoka; alelnök: *Körössy Fidel*; titkár: *Otáh Guidó*; termérő: *Pergő Vilmos*; időmérők: *Szalatkay István* és *Szabó László*; indító: *Tóth Arthur*.) *Illéjessy Konrád* indítványa a millenium alkalmával rendezendő athleta versenyek tárgyában, és a következő versenynapok lettek kiírva. 1894. febr. 2 és 4-én kercsolya versenyek, hótalp-, iramgép-, — jégvitorlás- (jég-yacht) mérkőzések. — 1894. május hó 6-án tavaszi versenyek *Palicson* az angol asphalt versenypályán. — 1894. május 13 és 14-én (pünkösdi ünnepek) vasparipa kirándulás *Ujvidékre*. — 1894. május hó 27-én kerékpár versenyek nemzetközi jelleggel. 1894. július hó 15-én athleta versenyek bajnoki küzdelmekkel. 1894. július 29-én úszóversenyek és regatta ünnepély. 1894. augusztus hó 5-én országos jellegű torna versenyek és diszfelvonulások, katonai rendgyakorlatokkal. — 1894. augusztus hó 26-án veloczipéd küzdelmek országos (nyílt) verseny feltételekkel. 1894. október hó 7-én őszi versenyek (túlnyomólag gyalogló küzdelmekkel). 1894. október hó 14-én, nagy kerékpár kirándulás Erdély bércei közé, országúti versenyekkel kapcsolatban. — Mindezen versenyeknél 16 darab aranyérem (75 frt. o. é.) 6 darab bajnoki serleg (egyenként 300 frt. o. é.) 2 darab viadori kürt, (egyenként 400 frt. o. é.) és egy művészi kivitelű igen értékes vándorserleg fog kiadatni. — Továbbá ezüst-, bronzérmek és diszokmány. Tervbe van véve, hogy több fővárosi sport-egylet is fog rendezni versenyeket. „Palicson“ ezen czélra az „A. S. E.“ által az asphalt angol versenypálya díjtalanul engedtetik át.

A „Szabadkai községi főgymnázium“ is májns hóban fogja megtartani a magas közoktatási ministerium által kötelezővé tett intézeti tornaversenyét.

Barátságos kardmérkőzések. Szathmáry Tihamér Magyarország vivó bajnoka 1894. január hó 29-én délelőtt 10 órakor meglátogatta *Szigelhi Benedek Gyula* „Egészségügyi torna és vivótermét“ és ott egy Benedekkel mint tanítványaival megmérkőzött. Szathmáry Keresztessy vivórendszerét, Benedek pedig az olasz iskolát brilláns képzettségökkel mutatták be. — Benedek kiváló jeles tanítványai *Pinkovich József* nagybirtokos, *Vermes Béla* orsz. képviselő, *Vojnich Pista* főispán, *Vassdényei törv. elnök*, *Vojnich Oszkár* és *Sándor*, *Rohonczy* testvérek, *Gábrly Károly*, *Rüpp János* huszárhadnagy, mint jeles vivók és athleták úttörőknek tekinthetők Bácskában.

Dr. Vermes Lajos
az „A. S. E.“ alelnöke.

A pécsi atletikai club jan. 20-án verseny alapja javára igen szép athleta bált rendezett. A rendező bizottság a következő volt: *Egry Béla* dr. elnök, *Bodó Aladár* dr. alelnök, *Szilasi Zsigmond* dr. alelnök, *Notter Jenő* titkár, *Lajpczig József* jegyző, *Neubauer Adolf* pénztáros, *Floris Endre* dr. ellenőr. *Angster Emil*, *Dömel Anselm*, ifj. *Eötvös Gusztáv*, *Fonyó Jenő*, *Gerentsér László*, *Günsberger József*, *Hainess Károly*, *Hamedli Gyula*, *Hegyí Jenő*, *Inselt Jenő*, *Jásek Sándor*, *Jilly Viktor*, *Jobszt László* dr., ifj. *Kindl József*, *Kisasszony József*, ifj. *Kovatsits János*, *Kronesz József*, *Lauber Rezső*, *Lechner Victor*, *Lizskay Bálint*, ifj. *Littke Józset*, *Littke Lajos* dr., *Loewy Lipót* dr. *Maletér István*, *Nemes Vilmos* dr., *Németh József*, *Ott Béla*, *Ptacek Viktor*, *Ratkovits Károly*, *Rozsits Jenő*, *Saághy János*, *Tabak Lajos*, *Ujnáry Géza*, *Váry Elemér*, *Wallerstein Bódog* dr., *Zimányi Endre*, *Zsolnay Gyula*.

A Komáromi athleta-kör bálja. Komáromból írják: Fényes és eddigelé még páratlan sikerű mulatságot rendezett az idén új életre kelt athleta-kör. A minden ízében elegáns, kedélyes multság oly kiváló sikert aratott, minőről csak a régi híres komáromi bálokról szóló ana-

lesek emlékeznek meg. A vivó-szerekkel, korcsolyákkal, evezőkkel és kerékpárokkal gyönyörűen felszerelt terem már a kora órákban zsufolásig megtelt a város és a vármegye társadalmának elitjével. Valóban büszkék lehetnek az athleták erre a sikerre. A négyeseket átlag 60-60 pár tánczolta. A kiváló, fesztelen jókedv eredménye volt az, hogy még reggeli 5 órakor teljes erővel járták a tánczokat. A kivívott siker után reméljük, hogy athletáink gyakrabban részesítik a közönséget ily kitűnő mulatságokban.

VELOCIPÉDEZÉS.

A „Hunnia Magyar Bicycle Club“ által febr. 7-én a fővárosi vígadó nagytermében tartandó Hunnia bál rendező bizottsága a következőleg alakult meg: Széchenyi Aladár gróf díszelnök, Dr. Hudomel József elnök, Bláthy Ottó Titusz alelnök, Dr. Kelényi Imre alelnök, Schmidtő Ferencz alelnök, Balogh Hugó jegyző, Jelfy Gyula titkár, Moeser Pista jegyző, dr. Gmelin Ottó háznagy, Watterich Ödön pénztárnok, Berger Dani ellenőr, Spiegel Károly háznagy. Bál-bizottsági tagok: Aussim Ernő, Bayer József, Beliczay Antal, Benkő Henrik, Bing Gyula, Brautigam József, Brenner Viktor, Bukovis Miklós, Collaud Ferencz, Dancziger Lajos, Déry Gyula, Ehrlich József, Faludy Miklós, Gy. Farkas Lajos, Fenyves Miklós, Freiszler Károly, Freiszleder István, Friedmann Ede, Frits Ferencz ifj. Garai Mór, Gemm Károly Gerstl Sándor, Glück Károly, Gompercz Gyula, Goszleth Géza, Gyulay Elemér, Gyulay Aladár, Haimbach Gyula, Hauszer Ernő, Hecht Emil, Herbster Károly, Herbster Henrik, Hergovis József, Hermán Ödön, Holéczy Ignác, Holub János, Hubert Emil, Hulin Harry, Hűvös Kornél, Iszer Károly, Járitz Nándor ifj., Jelfy Ferencz, Jochmann Árpád, Kellner Gyula, Kohlener Barna, Kósa Gyula, Krause Alfréd, Kreutle Ferencz, Kreutle István, Krizsa Bálint, Kutassy Vincze, Lahotay István, Lillits A. S., Lorencz István, May Manó, Maly Ferencz ifj., Mayer Ignác, Minye József, Modl Lajos, Müller Dávid, Müller Jenő, Nagy Ignác, Olbricht Miksa, Oswáth Kálmán, Picker Ernő, Reck Vilmos, Reich Izsó, Rein Sándor, Reneczeder Lajos, Richter Oszkár, Riedel Ferencz, Rossi Nándor, Rozankorszky W. lov., Rózsa Imre drd., Schomann Antal, Schomann Győző, Schütze Ottó, Schwarz Ármin, Schwarz József, Seignemartin F., Steiner Ármin, Steiner Ferencz, Tettau Gyula, Ujváry Endre, Urbanek Lajos, Vndász Lajos, Velbach Zsigmond, Walther Béla, Watterich Arnold, Wujits Száva.

Uj sport-egylet. Ujvidéken Zorkóczy Lajos polgári iskolai tanár elnöklete alatt m. hó 20-án alakult meg az „Ujvidéki első kerékpár egyesület“, a mely f. hó 25-én tartja első közgyűlését. Ugyanez egyesület a tavaszra torna és vivó egyesület alapítását vette tervbe.

A Pannonia kerékpáros egylet Szombathelyen a m. hó 19-én tartotta tisztújító közgyűlését *Kaffehr* Béla korelnöklete alatt. A titkos szavazással eszközölt választás az alábbi eredményrele végződött: Elnök: *Udvary* Ferencz (22 szavaz); alelnökök: *Gaiger* Ignác (18), *Polgár* Bertalan (18); pénztáros: *Stadler* Izidor (20); ellenőr: *Heimlich* Ferencz (21); menetparancsnok: dr. *Huszár* Pál (17); menetkapitány: *Hudetz* József (18); szertáros legifj. *Deutsh* Samu (16); jegyző: *Radákovich* Gyula (22);

választmányi tagok: *Kaffehr* Béla (20), *Merten* József (22), dr. *Knebel* Kornél (18), dr. *Feldmann* Bodog (22), póttagok: *Jakóby* Rezső (22), *Herczeg* Károly (19). — A titkos szavazás eredményének kihirdetés után *Kaffehr* Béla korelnök röviden üdvözlőlvén az ujra megválasztott elnököt: neki az elnöki széket átadta. mire *Udvary* elnök lelkes beszédben hívta föl a tagokat egyetértésre és a sport buzgó művelésére.

Fegyvergyakorlatok kerékpárral. A „L'Avenir militaire“ írja: Hadügyministeri rendelet folytán a tartalék és a területi sereghez tartozó oly altisztek és katonák, kik megfelelő kerékpárral birnak és annak használatában tökéletesen jártasak, 28, illetve 13 napi fegyvergyakorlati kötelezettségüket a különféle törzseknél küldönczökként róhatják le. Ily alkalmazásért kérvényezők, kerékpáron való jártasságuk beigazolása végett Joinville le Pont állomáson lévő tornásziskolában vizsgát tartoznak tenni.

CSÓNAKÁZÁS.

A magyar evezős-egyletek országos szövetsége m. hó 28-án d. e. 11 órakor *Bedő* Albert miniszteri tanácsos elnöklete alatt az *István* főherceg szálló földszinti termében tartotta meg ez évi közgyűlését. A helyesléssel elfogadott évi jelentés és pénztár kimutatás felolvasása után a közgyűlés elhatározta, hogy ez idén több evezős versenyt, köztük egy távevezős versenyt fog rendezni, továbbá, hogy a szövetség az 1894. szeptemher havában tartandó közegészségügyi és demografiai kongresszus sport szakosztályában magát képviselteti. Az igazgatóság következőleg alakult: Elnök: *Bedő* Albert. Az igazgatóság tagjai: *Fülep* Kálmán (Bndapest), *Halászy* Jenő (Budapest), dr. *Hausser* Adorján (Bédapest), *Mihalkovits* tivadar (Győr), dr. *Nyilassy* Pál (Szeged), dr. *Perger* Ferencz (Budapest), *Rónay* Jenő (Nagybecskerek), *Vincze* Miklós (Arad).

VADÁSZAT.

Királyi vadászatok Gödöllőn. A király a magyar államvasutak külön udvari vonatán a mult héten többször Gödöllőre utazott, hol nagy udvari vadászat tartatott. A király kíséretében voltak több ízben *Koburg* Fülöp herczeg, *Lobkovitz* Rudolf hadtestparancsnok, *Wolkenstein*-Teostburg *Henrik* gróf, *Fejérváry* Géza báró honvédelmi-miniszter, *Orczy* Béla báró főkamaramester, *Paar* Ede gr. és *Bolfras* Arthur lovag főhadsegédek *Csáky* *Albin* gróf miniszter s a gödöllőiek közül négyen: *Deining* *Imre* uradalmi igazgató, *Polner* *Lajos* és *Garán* *Dani* ügyvédek és dr. *Tegze* *Lajos* uradalmi főorvos. A vaddisznóvadászatok nem igen sikerültek; ellenben fázván és nyul sok esett, sőt a király egy pár vad pulykát is

lött. A vadpulyka csak nemrég található Magyarországon egyáltalán. S a mint mondják, Oroszországból került hozzánk. Egyszer ugyanis az orosz czár küldött királyunk asztalára néhány vad pulykát, s azok rendkívüli zamatoságuknál fogva nagyon izlettek a főségeknek. A mit látva a királyné, meglepetésül az ő vadászurának, hozatatt több eleven párt a harasztí erdőbe, a hol azóta nagyon jól tenyésznek és szaporodnak is. Sőt egy tekintélyes raj valahogy átröpült a monostori szigetre is, a hova szintén elszokott járni a király, vadpulykára, fáczánra vadászni. A vadpulyka husa most is teljes méltánylásra talált a főség előtt, mert a mikor a vadászszakmányból kiválogatták a javát a budai várpalota konyhája számára, a király elnem mulasztotta vadászának megmondani: „A vadpulykákból a fiatalabbakat válaszsza ki.” Ő felsege vadászatkor talál néhány percnyi időt mindenki számára s még a gödöllői lakosok közül meghívtak körülményeit is nagyon jól ismeri. Így egy ízben Polnertől annak legnagyobb meglepetésére arról tudakozódott, hogy atyja beteg-e még? Mert ha még most is rosszul volna, ugymond a király, nagyon szívesen fölajánlja a saját orvosát. Tzege Lajos dr.-tól rendszerint megkérdezi, hogy az egészségi viszonyok Gödöllőn minők. Petter Huberttel, gödöllői vadászatai főintézőjével, a ki a királynak nemcsak régi de nagyon kedves embere, igen huzamosan szokott beszélgetni. Legutóbb is azt, hogy kedvelt komornyikja, a derék Pachmayer meghalt, maga a király mondta el Petterának, s a mellett olyan szomorú volt, hogy meglátszott rajta, minő őszinte szívből sajnálja a régi hű szolgát. Természetes, hogy e beszélgetés a legnagyobb mértékben fesztelen, s olykor akad valami jó ízű vadász-történet is „teritékre”. Ezen a király teljes szívéből tud nevetni s az ő derűtsége a legvidámabb hangulatra kelti az egész társaságot.

Flamingó-vadászat Afrikában. Szalay Imre képviselő két barátjával múlt hónapban elindult Afrikába vadászni. Most hogy már visszatárolban van, somogy megyei ismerőseihez levelet intézett, melyben elmondja utja történetét. Első állomás Málta szigete volt, innen azután Szirakusába hajóztak s végre Afrikába, ahol a tuniszi partokon kötöttek ki. Tuniszbán flamingókra és ibiszekre vadásztak. Visszatérő utjukban Napolyba mentek s mint-hogy a híres bortermelő képviselő már olasz földön volt, nagyon természetes, hogy elzarándokolt a híres bortemelő Marsalába. A kis társaság ezután Marseillen kötött ki, ahol január 4-én bokáig érő hóban járt. Onnan Szalay és két társa Svájcnak vette útját.

LOVÉSZET

Magyar galamblovész diadala Nizzában. A nemzetközi galamblovész versenyek, mind Nizzából írják, az idén is számos látogatót vonzottak Monte-Carloba meg Nizzába. Anglia, Franciaország, Belgium, Olaszország, Ausztria, Magyarország, Amerika stb. leghíresebb lövői vannak ott, hogy a győzelemért egymással mérközzenek. A m. h. 16-án Monte Carloban lefolyt galamblovész versenyben Sibrik Kálmán szarvaskendi földbirtokos, az ismert kitűnő lövő és Paul Gervais francia lövész osztottak meg az első díjon 1000 frankos Prix Lamartineon. A verseny vagy 60 lövész részvétele mellett roppant érdeklődés közt folyt le, a mit legfőképp az okozott, hogy földink Sibrik Kálmán két nappal előbb Nizzában is feltűnt preczsis lövéseivel, a hol is a verseny győzelmében Orchardsonnal, a hirneves angol lövővel osztozott meg. Sibriken kívül, a ki az ottani löversenyekben d'Óváry név alatt vesz részt, még id. Eszterházy Ferencz gróf,

továbbá e hó 20-a óta Erdődy Rudolf gróf vannak jelen Monte Carloban Magyarországból; Ausztriából pedig Trautmansdorff Ferdinánd gróf, az ismert kitűnő lövő és tigris-vadász. Január 26-án kezdődtek a nemzetközi galamblovész versenyek s a 20,000 frankos Casinó-dijért e hó 31-én és folytatólag febr. 1-én fognak mérkőzni a világhírű lövészek.

TÜZOLTÓ-SPORT.

A kapuvár-garthai önk. tűzoltó-egyesület tisztikara legutóbb tartott gyűlésén elhatározta, hogy febr. 6-án álarczos bált fog rendezni.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 8. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról-, sat Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autogra-

LOVAGLÁS.

Lovaregyesület Erdélyben. Kolozsvárott egy erdélyi lovaregyesület alakítására mozgalom indult meg, melynek czélja a lötenyésztés előmozdítása és löversenyek rendezése. Az alakuló közgyűlés február 9-én lesz.

IRODALOM.

Magyar mese és mondavilág címmel *Benedek Elek* ismert jeles író szerkesztésében az *Atheuenum* irodalmi társaság nagy szabású s valóban figyelemre és pártolásra méltó vállalatot indít meg. Ezer év történetét írja le a szerző a magyar mesékben és regékben. A ki a Magyar Mese- és Mondavilágnak első füzetét, mely most jelent meg 64 oldal terjedelemmel, gyönyörű színes borítékkal és 18 szép szövegképpel figyelemmel átolvassa, meggyőződik arról, hogy míg ez a könyv egyfelől a családi nevelésnek és az iskolai oktatásnak nélkülözhetetlen segítsége lesz, másfelől maga a nagy közönség is, az irodalmi műveltségű ember s az irni-olvasni alig tudó ember is egyaránt lelki gyönyörűséggel olvashatja a magyar népköltés e remekeit, melyeket a falusi mesemondó hangján, de irodalmi nyelven, irodalmi izléssel s pedagógiai gondossággal igyekezett megírni a magyar föld népének egyik fia. Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy Magyar Mese- és Mondavilágban, mely az ezer év egyik szerény emlékének készül, nem innen-onnan összeollózott mesék gyűjteménye lesz, a miről az olvasó úgy a most megjelent, mint az ezután megjelenendő füzetekből meggyőződhetik. Történeti és helyi mondák, lehető elevenséggel megírva s vegyítve népmesékkel: ez a terve az egyelőre öt kötetes munkának. Minden kötet c. 30 nyomtatott ív. S két hetenként 3 íves füzetekben jelenik meg, gazdagon és szépen illusztrálva. Egy-egy füzet ára 25 kr. A Magyar Mese- és Mondavilág első füzetét kívánatra bárkinek ingyen megküldik. A Magyar Mese- és Mondavilág előfizetési ára 10 füzetre 2 frt 50 kr., s azok, kik ezen összeget a kiadóhoz előre beküldik, a füzeteket pontosan megjelenés után postán bérmentve megkapják.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.
Egyedüli jódhévvíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig.
Gyógyjavallatok: A gyomor és bél-csalorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknek, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

Kiterjedt arnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.
Kitűnő étkezés mérsékelt árak.
Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut). Okucan (m. kir. államvasutak.)

FÖLDESZ L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

Ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**.

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számítatnak.

KAJÁRI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.
Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-árut a téli idényre a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel

velocipedező, turista és hegymászó tornaczipőket, vadász-csizmákat mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére; ugymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiczipők, ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart
Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközöletnek.

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében. Szives ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

Vasuti állomás: Zsolna onnan omnibuszszal
Állandó posta- és távirada-állomás.
RAJECZ-FÜRDŐ
(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben

Timsósvasas hévforrások 34°C.
Specialis fürdőnoi bajok ellen. Combinált hideg-víz-gyógymód (Kneip-Kura). — Klimatikus gyógyhely 420 m. magasságban ózondús, pormentes levegővel. — Északról teljesen védve. Gyógyjavallatok: csúz, köszvény, borbajok, görvélykór, angolkór, sápkór, verszegénység, idegbajok, neuras ehnia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadmányok stb. 4-5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímájánál fogva általános gyengeségnél, a legutak hurutjainál indikált. — Villanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó teljes ellátás, elő és utóevadban már 2 frittal feljebb naponként.
Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker. Corvintér 2. sz.
Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőgazgatóság.

Széna-sajtók

széna, szalma, turfa stb. csomagolására

legjobb szerkezettel

Mayfarth Ph. és Társaság

Bécs II/1.

gazdasági és gyümölcsértékesítési gépgyárban készülnek.

Nagy választék

színházi és táborigényű **LÁTCSŐVEK**

RAJZESZKÖZÖK
legjobb minőségben.

Libál Lajos-nál

cs. és kir. szab. gyár optikai árukban **BUDAPESTEN.**

Gyár és főraktár: Zöldfa-utca 13.
Fiók-raktárak: Dorottya-utca 5. és a Harisch Bazárban.

DEUTSCH GÁBOR

zongora gyári telepe

Budapest, V., Erzsébet tér 7. sz.

(Bécsi-u. sarkán.)

Eladás 6 évi jótállás mellett.

Porzsolt Kálmán

munkái:

- A párbaj. Színmű 1 felv. Előszőr adatott a nemzeti szín- frt kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások. Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet. Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Sport és szerelem. Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Amor im Bade. A „Fürdői emlékek” német kiadása. Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak. és sportközl. 1884. Első évfolyam 6 —
- 1885. Második évfolyam ... 8 —
- 1886. Harmadik évfolyam... 8 —
- 1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
- 1888. Ötödik évfolyam 4 —
- 1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
- 1890. Hetedik évfolyam..... 4 —
- 1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
- 1892. Kilenczedik évfolyam 4 —
- Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50
- A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80
- Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40
- A Dunántúl irásban és képen. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —
- Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzsolt Jenő:

- A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —
- Porzsolt Lajos munkái:
- A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —
- A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20
- Tornakártyák. Képekkel 1 —
- Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körut 5. sz.)

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltbb árakon kaphatók esakís TINTNER MIKSA műtárában Bécs, I., Opernring 19.

Előfizetési díj:
 Negyedévre 1 frt
 Félévre 2 frt
 Egész évre..... 4 frt

=====
 Egyes szám 20 kr.

=====
Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

Szerkesztőség
 és
 kiadóhivatal
 Budapest, József-körut
 5. szám.

=====
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna- és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Po-zsonyi Hajós-Egylet,“ a „Po-zsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas-Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székelyudvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Újvidéki kerékpár- (Bicyeli Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontali korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna, egylet,“ „Tordai korcsolyázó egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Srászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgari lövészegegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet,“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A sajtó a „Herkules” jubileumáról.

Magyarország egész sajtója meleg elismeréssel emlékezett meg lapunk 10 éves jubileumáról s a szerkesztőség fáradozásáról és elért sikereiről. Nem csak a fővárosi, hanem a vidéki lapok is hasáboakat szenteltek a „Herkules” és szerkesztői méltatásának, úgy, hogy az összes elismerő nyilatkozatok egy egész számunkba sem férnének el. Ennélfogva csak néhány méltatást közlünk itt mutatóványul:

„Pesti Napló”:

Tíz éves jubileumát üli a Porzsolt testvérek szerkesztésében megjelenő Herkules című sportlap, a melynek nagy részben köszönhető a magyar testi nevelés reformja. Ez a lap velette ugyanis föl és propagálta tíz éven át azokat a reformeszméket, a melyeket a közoktatási kormány az utóbbi évek alatt megvalósított: a tanulók tornaversenyét, az uszásnak és korcsolyázásnak bevitelét az iskolákba, a játékok és kirándulások rendszeresítését stb. A Herkules tíz évi agitálása hozta napirendre a tornatanárképzés államosítását, a tornatanárok fizetésének szabályozását, a torna-ankettekét s számos megoldatlan kérdést. A lap szerkesztői Porzsolt Kálmán, a Nemzet főmunkatársa és Porzsolt Jenő fővárosi tanár a reform munkálatokban tényleges részt is vettek mint a közoktatási kormány félhivatalos közegei, azzal a különbséggel, hogy lapjuknak nem a kormány adott szubvenciót, hanem ők segítették anyagi áldozattal a kormány akcióját, több száz iskolának ingyen küldötték a lapot, versenydíjakat tüztek ki, a kultuszminiszterium rendeleteit saját költségükön külön küldötték meg az összes tanintézeteknek, hogy a tornaversenyek megtarthatók legyenek, mert a rendeletek a hivatalos uton késtek s most a jubileum alkalmával a budapesti sportegyesület képviselői közös nyilatkozatban hozzák köztudomásra, hogy a Porzsolt testvérek tíz éven át teljesen díjtalanul szerkesztették a Herkulest, valamint a magyar testgyakorlati irodalom alapját képező Herkules-könyvtárt, díjtalanul irták a legelső magyar munkákat a labda-

játékokról, a korcsolyázásról, a tornázásról stb. s ezeken felül 2164 forintot áldoztak a torna-reformra, az egyes sport-egyesületeknél tett alapítványokat és versenydíjakat nem is számítva. A Herkules ma is tíz év előtti formájában és szellemében jelenik meg, azzal a különbséggel, hogy tartalma még változatosabb, illusztrációi még szebbek s eddigi rovatain (torna, atletika, csónakázás, uszás, vivás, korcsolyázás, velocipédezés, turista sport stb.) kívül a vadászatra is kiterjed. Előfizetési ára azonban ma csak félannyi, mint tíz év előtt volt, ma ugyanis egész évre 4 forint, tehát nemcsak a legjobb, hanem egyszersmind a legolcsobb sportlap is az országban.

„Pesti Hirlap”

Tíz év előtt a testi nevelés reformjának előmozdítása és a testedző sport terjesztésére „Herkules” címmel lapot alapítottak Porzsolt Kálmán és Porzsolt Jenő főv. tanár. E lap szokatlan módon ülte meg most jubileumát. A budapesti sport-egyesületnek képviselői által ugyanis átvizsgáltatták a szerkesztők a lap tíz évés számadásait s a sportférjak közös nyilatkozatban hozzák nyilvánosságra, hogy mily önzetlenséggel, sőt áldozatkészséggel szolgáltak a Porzsolt testvérek a sport ügyét, midőn tíz éven át ingyen szerkesztették a „Herkules”-t, ingyen irták a magyar testgyakorlati irodalom alapját megvető önálló műveket a labdajátékokról, a korcsolyázásról, a tornászatról stb., ingyen járatták a sportlapot a tanintézeteknek és sport-egyleteknek, versenydíjakat tüztek ki, sőt ezeken felül Porzsolt Kálmán a „Nemzet” főmunkatársa, több ezer forint áldozatot hozott a testi nevelés reformjára. Ez önzetlen működés szűkebb körben eddig is ismeretes volt s köztudomású az is, hogy a lapnak nagy érdemei vannak az utóbbi években megkezdődött tornareformokban, a „Herkules” sürgette ugyanis a közoktatási miniszteriumot a testi nevelésnek, nemzeti irányú reformálására, az országos torna-versenyek rendezésére, az uszás és korcsolyázás iskolai tanítására, a játékok és gyalog kirándulások rendszeresítésére, a tornatanítók helyzetének szabályozására, az állami tornatanárképző intézet föllállítására, az országos tornafelügyelőség szervezésére stb.

„Hazánk“:

„Tíz éves fennállását jubilálja a Budapesten megjelenő „Herkules“ című testgyakorlati és sport-közlöny melyet 1884-ben Porzsolt Kálmán a „Nemzet,“ kítűnő tollu főmunkatársa és Porzsolt Jenő tanár alapítottak, s mely azóta igen jelentékeny szerepet játszott a magyar sportvilágban és sok hasznos szolgálatot tett a testi nevelés ügyének.

A „Herkules“-t egy kulturpolitikai program megvalósítására agitácziós eszközül teremtették szerkesztői nem törődve az újságvállalat anyagi boldogulásával. Ennek tulajdonítható, hogy a „Herkules mint kulturpolitikai fegyver fényes győzelmeiket aratott. Ez a kulturpolitikai program, melynek keresztülvitére a lap alapított, a magyar nemzeti szellem érvényesítését tűzte ki feladatául a testedző sport és testi nevelés terén s inaugurálta a magyar nemzeti testgyakorlatot. Sportvilágunkat ugyanis tíz év előtt a német torna s angol atletika egymással ellentétes és tőlünk idegen rendszerei dominálták. A „Herkules,“ s az a körül csoportosult szakírók főtörekvése volt a két rendszert egymásba olvasztani, s ebből kifejleszteni a nemzeti testgyakorlatot mely az emberi test természetes módon való edzését üzi, lehetőleg a szabad természetben, kevés tornaszerrrel s a játékoknak, az uszásnak, gyaloglásnak, labdázásnak, korcsolyázásnak és más erősítő sportnak a tornatanításba vonásával. Ez irány diadalát üli most a jubiláló „Herkules“, melynek tíz év előtt fölállított programjából ma már a következők megoldottak: az iskolai tornatanításba miniszteri rendelettel bevitetek a természetes testedzésnek módja, az uszás, korcsolyázás, kiterjesztett a játékok, rendeztetek országos tanulói tornaversenyek s a mi ezeknél lényegesebb, mint a testi nevelés állandó eszköze, a verseny; megkezdett a tornatanárképzés reformja, a tornatanárok fizetésének a szabályozása, a testedző sport tanítása az egyetemen stb. *A testi nevelés e századokra kiható gyökeres reformálását a most jubiláló „Herkules“ indította meg, minden egyes reformeszmét e lap velett föl vagy érelt meg; de a szerkesztők a lapon kívül is külön emlékiratokban sürgették a közoktatási kormányt e reformok keresztülvitelére, ők nyerték meg ez ügynek Berzeviczy Albert államtitkárt, ki aztán élére állt a mozgalmaknak s keresztülvitte Csáky Albin grófnál a torna-anketteket s a tornaügyi rendeleteket. A „Herkules“ szerkesztői ezeken felül versenydíjakat is tűztek ki, a lapot az iskoláknak és sportegyleteknek ingyen küldötték, számos sportegyesületet alapítottak, s a „Herkules-könyvtár“ című vállalattal megvetették a magyar testgyakorlati irodalom alapját; Porzsolt Jenő ugyanis megírta az első s ma is egyetlen magyar szakmunkát a korcsolyázásról Porzsolt Lajos az első és egyetlen magyar könyvet a labdajátékokról, az első rendszeres tornakönyvet stb. *Növeli mindeme alapvető és reformáló munkásság erkölcsi értékét az, hogy tíz éven keresztül teljesen önzetlenül fejtették azt ki. A „Herkules“ szerkesztői ugyanis most a lap jubileuma alkalmából betekintést engedtek a budapesti sportegyesületek képviselőinek a lap műhelyébe s azok most a következő okmányban hozzák a sportvilág tudomására, a Porzsolt testvérek példátlan áldozatkészségét, melylyel tíz éven át nem csak hogy ingyen dolgoztak, hanem még több ezer forintot fizettek nemes ambíciójokra. Az érdekes okirat, a minőt kevés újságvállalat állíthat ki magáról így hangzik: (Itt közli a „Hazánk“ azt a nyilatkozatot, melyet lapunk már közölt.)**

A „Herkules“ ma is tíz év előtti formájában és szellemében jelenik meg, azzal a különbséggel, hogy tartalma még változatosabb, illusztrációi még szebbek s eddigi rovatain (torna, atletika, csónakázás, uszás, vívás, korcsolyázás, velozipédezés, turista sport stb.).

kívül a vadászatra is kiterjed. Előfizetési ára azonban, ma csak félannyi, mint tíz év előtt volt, ma ugyanis egész évre csak 4 frt, tehát nemcsak a legjobb, hanem egyszerűs mind a legolcsóbb sportlap is az országban Melegen ajánljuk a sportsmanok, vadászok, tornatanárok sport klubok, iskolák és kaszinók figyelmébe.

„Egyetértés“

terjedelmes méltatásából a következőket közöljük:

„A Herkules igen jelentékeny szerepet játszott a magyar sportvilágban és sok hasznos szolgálatot tett a testi nevelés ügyének.

Érdekes a dologban, hogy míg egy író és egy tanár ily nagy áldozatot hoznak a sport ügyének s a testi nevelés reformjának, addig az a hetven magyar sportegyesület, a mely hivatalos közlönyül választotta a „Herkules“-t, nem érezte azt az erkölcsi obligót, hogy a maga részéről is áldozatot hozzon. A közoktatási kormány is, melynek pedig a lap és szerkesztői kiváló szolgálatokat tettek csak egy ajánló rendeletet adott ki még Trefort életében.“

„Fővárosi Lapok.“

Egy magyar sportlap üli most fennállása tizedik évfordulóját. A Porzsolt Kálmán és Jenő által 1884-ben alapított Herkules ez, mely a legutolsó decennium sportéletében kiváló szerepet játszott s a közoktatásiügyi kormányt a torna-reformok előkészítésében nagy szolgálatokat tett. A lap első kiadója Aigner Lajos volt s úgy ő mint utódai sok áldozatot hoztak a lapra, melyet az ország hetven sportegyesülete választott hivatalos közlönyéül, a közoktatási miniszterium pedig rendeletben ajánlott az iskoláknak. Mindazáltal a budapesti sportegyesületek elnökei és pénztárnokai most egy közös jegyzőkönyvben tudatják a sportvilággal, hogy a Porzsolt testvérek tíz év alatt tisztán ambícióból honorárium nélkül szerkesztették a Herkules-t annak kiegészítő részét a Herkules-könyvtár-t, valamint ingyen irták azokat az önnálló köteteket is, melyek maig is egyetlen forrásművek a korcsolyázásra, labdázásra, tornázásra stb.; ezeken felül pedig Porzsolt Kálmán több mint kétezer forintot áldozott sajátjából a testi nevelés reformjára, a melynek diadalából a Herkules-t és szerkesztőit kiváló rész illeti meg.

A „Herkules“ előfizetési ára: negyed- évre 1 frt; félévre 2 frt; egész évre 4 frt.

Az előfizetési pénz legczélszerűbben póstautalványon a következő címmel küldendő: „Herkules“ kiadóhivatala Budapest.

Előtornászok balesetei.

(Képpel.)

Ugy látszik, még nagy idő fog letelni, hogy gyermekeink megszabaduljanak a német rendszerű tornaszergyakorlatok bonyolódottabb, nehezebb és veszélyesebb fajaitól. Ugy látszik, hogy még pár évtizedig az előtornászok képzettségében és lelkiismeretes buzgóságában fog lenni a legfőbb biztosíték arra, hogy egyesek ne essenek áldozatul az egész életükre végzetesen kiható baleseteknek. Ezen oknál fogva az előtornászokat a gyakorlatoknál segédkezésre és az önvédkezésre épügy kell oktatni, mint a gyakorlatok megválasztására és miként való alkalmazására, ha már éppen ő rájuk

bizza emezeket is a tornatanitók legtöbbje. Mindazonáltal ezen oktatás ne történjék külön elméleti tanóra módjára, sem pedig oly bőven, hogy a mutatóanyag mű tornagyakorlatokra is kiterjedjen; hanem az alkalmazandó tornagyakorlatoknak próba tanításakor kevés szóval, gyakorlati mutatással és azonnal utánpróbáltatással mind-egyik előtornászszal a külön előtornászórában kell elsajátítani a segédkezést és önvédést.

Ezen pár sorban mellőztetik az ugynevezett műgyakorlatoknál segédkezési eljárás leírása, mert ezen gyakorlatok maholnap amugy is visszafognak szorítottatni a circusok porondjára és mert az idők szelleme és a jövő nemzedéknek már is észrevehető új irány felé fejlődő vágya és akarata majdan amugy is ki fog küszöbölni a testgyakorlásból minden oly gyakorlatot, melynél egy második egyén segítő és biztosító közreműködése szükséges.

Az előtornászt baleset kétféle működésében érheti a rendszeres tornázás alatt: 1-ször a csapatjával végez-
tetni szándékolt gyakorlat bemutatásakor (előtornázásakor), 2-szor a segédkezésnél.

1. A gyakorlat bemutatásánál azért is érheti baleset az előtornászt, mert az ő számára segítő illetve vigyázót kiállítani esetenként a csapatból nem szokás. Ez nagyon helyes, mert az előtornásznak határozottan ügyesebbnek és erősebbnek kell lenni a csapatjabeliekénél; e szerint a csapathoz alkalmazott gyakorlatok kivételénél az előtornász önmagára hagyva is kell, hogy könnyűdéssel és teljes biztossággal dolgozzék. Így legalább mérsékli magát és nem fog oly gyakorlatot végeztetni, a mit önmagára nézve is kétes kimenetelűnek tart, segítő és óvó egyén ottállása nélkül. Az előtornász számára segítő és biztosító egyént kiállítani azért sem helyes továbbá, mert az ő könnyűnek és teljesen biztosnak látszó munkája ébresztheti fel leginkább a csapatja tagjaiban is azon lelki felbuzdulást, a mi nélkül nehéz és úntató egyáltalában minden gyakorlat.

A gyakorlatok előtornázásánál az előtornászt érhető balesetek ellen tehát csakis úgy lehet óvakodni, ha előtornászainkat külön órákban a csapatoknál végzendő gyakorlatokra oktatjuk, nem pedig az eddigi szokás szerint oly műgyakorlatokra is, a mikkel tündökölni akarunk a disztornáknál az előtornászok által.

Rendszerré kellene továbbá tenni azt is, hogy minden előtornász eleinte gyengébb csapatoknál alkalmaz-
tassék vezetőül és csak felévenként vagy helyesebben

evenként helyeztessék át erőteljesebb csapatok élére, a meddig saját képzettségénél és erejénél fogva oda beválik.

2. A tornászokat a segédkezésnél érhető balesetek szintén számosak. Ezek ellen óvakodásért minden előtornász szüntelen arra gondoljon, hogy ő inkább biztonság végett áll a gyakorlatot végző mellett, nem pedig hogy őt minden erejével támogassa. Szigorúan véve tehát: erősebb segítésnyújtás tilos. Könnyebb segítés is csak akkor van helyén, ha a gyakorlatot végezőnek erőfeszítéséhez vagy lendületvételéhez még csak kevés pótlás szükséges, hogy azon gyakorlatot pontosan végezhesse. Tehát ha a csapatbelieknek egyharmada már önerejéből nem képes elvégezni az előmutatott gyakorlatot, az esetben azt kibővitve folytatni vagy más még nehezebbet kezdeni és azokban egész erővel segédkezni olyan nagy hiba, a minőből komoly baj éppen oly könnyen keletkezhetik az előtornászra, mint a gyakorlatot végezőre.

Az ezer példa közül emlékezzünk csak arra a sok neveltséget előidéző tornász szólamra: „hat ember ide!” A midőn ugyanis az előtornász teljes erejéből emeli — tolja fel gyenge vagy nehézkes tornásztársát például függésből a nyújtó rudra mellső fekvésbe és abból támaszba, a midőn aztán az illető vissza lefordul, van kacagás, de baj is rendszeren.

Az erős segítésnyújtáson kívül akkor is könnyen éri a baleset az előtornászt, ha nem érti jól a segítésnyújtást vagy a vigyázás módját. Itt is ne gondoljuk, hogy csupán holmi kissé gyengédtelen rugásban, ütésben vagy lökésben áll a veszély; mert bizony fájdalomcsonttörésektől és igen veszélyes egyéb sérülésektől kell óvakodnia az előtornásznak. A ki több éveken át volt már előtornásza egy pár heves vérű szenvedélyes tornásznak, az tudni fogja azt, hogy sokszor igazán csak a villámgyors és ösztönszerű védő mozdulata az előtornásznak mentette meg nagy veszélytől nem csak a gyakorlatot végezőt, hanem az előtornászt is. De ily foku lélekjelenléte és gyors találékonysága csakis képzett előtornásznak lehet. Ez tapasztalati tény! A ki nem hiszi, ám próbálja meg, ha rá viszi a lelke, és állítson például a korláthoz vagy alacsony nyújtóhoz egy gyenge tornászt és egy kevésbé gyakorlott előtornászt, és végeztessen etöbbenivel egy néki nehéznek mondható gyakorlatot, például a korláton hajlított karral támaszban a közepén egyszerű lendülést vagy az alacsony nyújtón például térdforgást vagy éppen ülőforgást fogózással: tessék most mefigyelni jól azt, hogy azon gyenge tornásznak ingadozó működését az előtornásza majdnem bizonyosan a szer fölött fogja támogatni, megfogni és tartani a kéz csuklójánál vagy karjánál fogva, midőn pedig ennek daczára az illető vissza hanyatlik vagy a vissza lendülés vagy forgás a nem várt gyorsasággal végződik: akkor az előtornásznak a karja oda fog akadni a tornász fölé a tornázónak hónalja vagy deraka alá, vagy a kézcsuklója feszítették a szerre alsó tartással, és ha az előtornász most a karját nem fordítja vissza rögtön felső tartásba, vagy vissza nem rántja villámgyorsan, akkor a ficzam vagy kartörés okvetlenül bekövetkezik. A kin ilyen komolyan intő példa még meg nem esett, az szivelje meg ezen figyelmeztető szavakat: bármely szernél történjék lendülés támaszban vagy forgás a szer körül, az esetben az előtornász ha meg is fogja pillanatokra a tornázónak kézcsuklóját, azt mindég a szer alá helyezett kartartással tegye és biztosítással a derék vagy mell alá helyezett kartartás is csak a szer alatt gyors odanyulással és visszahúzással történjék. Általában pedig oda álljon az előtornász, a mely irányban valószínűbb az esés illetőleg az erőfogyatkozás. Így például az itteni ábrán látható gyakorlatnál is a nyújtó előtt oldalvást áll az előtornász, mivel alsó fogással előre

forgás végeztetik és a kéztartás csak addig történik, míg az előre lelendülés végződik. A szerek fölött átugrások vagy szerre (p. lóra) felugrások esetén az előtornász mindég a szeren túl álljon kissé oldalvást és közel. Azonban gyors hátra vagy oldal lépéssel tovább kell mozdulnia, mihelyt az elugrás, a fogás és felvetődés kellőleg végeztetett, de figyelemmel kell nézni a leugrást is, mert igen könnyen megeshetik az, hogy a leugró oldalt elvágja magát a helytelen leugrás folytán, és rá esvén az előtornász lábszárára, azt súlyosan megsértheti.

A függésből vagy támaszból gyors mozdulattal állásba leugrások pillanatában a karok és kezek önkéntelenül szétcsapódnak. Sok előtornászt ért már így kemény ütés arcba, midőn elmulasztotta a kellő pillanatban félrelépést.

A gyűrűs hinta karikája is rendszeren fenyegeti az előtornász fejét, midőn a szórakozott előtornász nem veszi észre a hintáról leugrott tornásztól visszavágódó karikák szabálytalan csapódásait, pedig különösen a vaskarikák ütése igen fájdalmas és veszélyes is.

Általában a szórakozottság miatt, vagy tájékozatlanság miatt, vagy nem a kellő helyre állás miatt is számtalan kellemetlenségei és bajai lehetnek az előtornásznak. Mindezek ellen legjobb óvszer az, ha az előtornászt módszeresen sajátíttatjuk el, és nem állítunk oda előtornászokul oly egyéneket, a kik gyakorlatot mutatni tudnak, de segídezni és óvni a balesetektől nem.

Porzsolt Lajos.

A tornatanítás iskoláinkban.

Trsztenai kir. kath. gymnasium.

E tanintézetben, melynek élén *Dortsák Gyula* a legnépszerűbb és letehetségesebb tanügyi írók egyike áll létesítették a nyári tornateret, melyen *Bugala Gyula* és *Tholt Pál* tanárok gyakorolják az ifjakat. E tornatér létesítését érdekesen írja le a kiváló szakértelemmel összeállított „Ertesítő” melyből átvesszük a leírást:

Nyári tornatér és nyári tornafelszerelés.

Intézetünk külön nyári tornatérrel előbb nem rendelkezett. E régen érzett hiányon segíteni már évekkal előbb gondoskodás tárgyát képezte. Amikor azonban e kérdés a főigazgatói látogatáskor első ízben került szóba, az igazgatóság arra való utalással, hogy a város szűk anyagi helyzetéhez mérten évtizedeken át igen nagy áldozatokat hozott a közművelődésnek s intézetünk irányában a város akkori előljárósága igen készséges volt s így nem tőle függő okokból, nem gondoskodott a nyári tornatérrel, a kérdésnek azonnal való megoldását nem ajánlotta. Elvégre is azonban nem lehetett a dolgot tovább elodázní és 1890. okt. 7-én a főigazgatói elülvélés mellett tartott tanári tanácskozáson a szaktanár indítványára a tanári tanácskozás a következő határozatot hozta: „Nyári tornatér és nyári tornafelszerelés nincs. Mindkettőnek szükséges voltát *Bugala Gyula* tornatanár fejtegeti s előadja, hogy volna 1000 □ m.-nyi az intézethez közel fekvő, egészen alkalmas telek, mely körülbelül 400 frton megszereshető. A telket a városnak kelene megszereznie, a tornafelszerelést a tanulmányi alap fedezné. A nyári külön tornatér és felszerelés szükségességét a tanácskozmány határozatilag kimondja.” Erre a beszterczebányai tankerületi főigazgatóság 1891. évi június 6-án 571. sz. alatt a következő intézvényt küldte:

„A nagyméltóságú vall. és közokt. m. kir. Miniszterium f. évi május hó 29-én, 23.542. sz. a. kelt m. rendelete kapcsán felhívom a tek. Igazgatóságot, hogy a mennyiben a vezetése alatt álló kir. algymnasium nyári tornatérrel nem rendelkezik, úgy sziveskedjék az intézet hely-

szinrajzát, annak az 1000 négyzetméternyi területnek befoglalásával haladéktalanul ide felterjeszteni, mely területről a tek. Igazgatóságnak 1890. évi okt. hó 17-én 323. sz. a. kelt felterjesztésében foglalt jegyzőkönyvben említés tétetik.” A helyszinrajz beküldetett. — Most a nagyméltóságú vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium 1891. évi július 25-én 27.615. sz. a. Árvamegye közönségéhez a következő rendeletet intézte:

„A beszterczebányai tanker. kir. főigazgató arról értesít, hogy a trsztenai kir. kath. algymnasiumban a tornatanítás mindedig egyik legfontosabb kellékét nélkülözte, t. i. az alkalmas és szabályszerűen felszerelt nyári tornateret. Egyidejűleg jelentette azonban a nevezett főigazgató, hogy Trsztenán, a gymnasiumi épülettől nem messze, volna egy telek, mely mind nagyságánál, mind fekvésénél fogva a mondott célra igen alkalmas, az u. n. Vrchovina-féle kert. Minthogy igen nagy súlyt helyezek a tanuló ifjuság testi nevelésére, s azt kívánom, hogy ennek egyik leghathatósabb eszköze, a tornatanítás ne csak névleg szerepeljen a tantárgyak között, hanem valóban ellensúlyozza is az elméleti tárgyak okozta szellemi munkát, a jelen esetben is föltötte szükségesnek tartanám a nyári tornagyakorlatok kellő kiviteléhez az említett kert megszerzését és tornaszerekkel való ellátását. Felhívom tehát a czim utján Trsztena városát, hogy a szóban levő teleknek a mondott célra leendő megszerzését vállalja el; vagy a mi czélszerűbb volna, engedje Trsztena városa a gymnasium előtt beszőgellő tért és megfelelőleg keríttesse el; aminek megtörténtével a tornatérre való átalakítás és felszerelés költségeit a tanulmányi alap terhére viszont én vállalhatnám magamra.” Ezután intézetünkhöz jó ideig értesítés egyfelől sem jött. Az igazgatóság tehát a maga kezdeményezéséből 1892. január 17-én, 20. sz. a. felhívta a városi előljáróságot, „hogy a nyári tornatér tárgyában követendő eljárásukról az intézeti igazgatóságot sürgősen értesítsék.” Erre személyes felvilágosítást nyújtottak az igazgatói irodában, előmutatván a nagymélt. vallás- és közokt. m. kir. Miniszteriumnak Árva megye közönségéhez intézett (de intézetünhez nem érkezett) rendeletet, mely fölfedé, hogy a tanári tanácskozás által kért, és a magas kormány által is helyeselt Vrchovina-féle kertre vonatkozólag az jelentetett, hogy „nem volt megszereshető”, s hogy ennek folytán a magas kormány felhívta a várost, hogy más alkalmas helyet ajánljon fel. A nyári tornatér elintézésének hosszadalmas processusa így első stádiumának végére ért. A „nem volt megszereshető” kifejezés egyébiránt igazában nem úgy értendő, mintha a kert egyáltalában el nem adathatott volna, hanem, hogy a tulajdonos a kertért nagyon magas árt követelt; nem különben figyelembe veendő, hogy a fentebb említett m. rendelet kiadására, — mely a Vrchovina-féle kertre vonatkozólag a követeléstől elállott, — az igazgatóság egyáltalán nem folyt be informálólág.

A második stádium története a nagyméltóságú vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium 1892. aug. 26-án kelt 33.427. számú következő rendeletével veszi kezdetét.

„A trsztenai kir. kath. algymnasium részére nyári tornahelyül följánlott, az országút mellett fekvő, a Brecht féle hegy alatt elterülő 1000 □ m. nagyságú beltelket a mondott célra elfogadom s felhívom a czímet, hogy a városnak ez ajánlatáért fejezze ki köszönetemet. A szóban levő terület bekerítettéséről annak idején gondoskodni fogok.” (E terület megajánlásáról sem volt az intézetnek tudomása.)

E rendelet vételével a községi elülvjáróság felhívott a területnek a helyszinén való átadására. Ekkor azonban nem az általunk kontemplált és itt helyütt megajánlott területet jelölték meg átveendőül; hanem egészen mást, és pedig az eredetileg megajánlott felett jól ma-

gasan, dombon, szélnek erősen kitett helyen fekvőt. Hát erre a helyre vonatkozólag méltán állhatott a magas kormányhoz intézett ajánlatban, hogy ez a terület is „az országot mellett”, „a Brech-féle hegy alatt” terül el. Mivel azonban e hely egyáltalán nem volt alkalmas tornaterül, és mert nem is e területről volt szó, s mert a köszönet nyilvánítás is más, t. i. az eredetileg megajánlott területre vonatkozólag mondatott, az intézet jól felfogott érdekében (melyet lelkiismeretesen képviselni szigoru kötelesség!), a cserére nem lehetett ráállni. És most még újabb akadály is szőnyegre került. Az eredetileg felajánlott terület t. i. szerződésileg bérbé volt adva. Új tárgyalások következtek tehát. Eközben felsőbb helyről az a kérdés intéztetett, hogy a mennyiben a bérszerződés felbontása hosszas időt venne igénybe, nem volna-e czélszerűbb, ha a város más alkalmas területet jelölne meg. Ekkor azonban a város képviselő testülete készségesen oda nyilatkozott, hogy ha az illető terület a bérszerződés alól kibocsájtatik, szívesen átadja azt tornaterül. Ez is megtörténvén, a tér a város szabad rendelkezése alá került és erre a területet a nagyméltóságu vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium nyári tornaterül elfogadta. E tényről a beszercebányai tanker. kir. Főigazgatóság 1892. évi decz. 14-én, 1510. sz. alatt a következőben értesítette az intézetet: „A nagyméltóságu vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium f. é. nov. 28-án, 53,854. sz. a. kelt magas rendeletével azon körülményt, hogy a Trsztena város területén lévő Brech-féle telekre vonatkozó bérszerződés felbontatott, s így ezen telek gymn. tornaterül rendelkezésre áll, tudomásul venni méltóztatott.

Az ellen, hogy e téren a tűzoltóság is végezhesse gyakorlatait, nincsen kifogás, feltéve, hogy e gyakorlatok oly időben tartatnak, amikor a gymnásiumi ifjúság nem tornázik.

Miről a tek. Igazgatóságot vonatkozóssal, f. é. 423. számú betérjesztésére oly felhívással értesitem, sziveskedjék a nagyméltóságu vallás- és közokt. m. kir. Miniszteriumnak m. é. jul. 25-én 27.615. sz. a. kelt magas rendelete értelmében ide jelentést tenni arról, hogy a szóban levő telek bekerítettése és nyári tornaterül való felszerelése mennyibe fog kerülni.” A költségvetés 125 1893. szám alatt terjesztett fel és elintézés alatt áll. Miként a fentebb előadottakból hitelesen kiviláglik: nem az intézeten múlt, hogy a nyári tornaterhez, csak közel három év multával juthattunk, s akkor is csupán oly térhez, mely igazában csak alkalmasabb terület hiányában pótolhatja a nyári tornateret.“

A Nemzeti tornaegylet a m. héten tartotta évi közgyűlését Hegedüs Sándor elnölete alatt. Bernáth Béla dr. országgyűlési képviselő az egylet titkára felolvasta az évi jelentést, mely köszönetet mond Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek s Berzeviczy Albert államtitkárnak, a kik az egyesület iránt az év folyamán is nagy érdeklődéssel viseltettek. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s az igazgatóságnak, valamint a számvizsgáló bizottságnak a fölmentvényt megadta. A közgyűlés a jelenlegi tisztikart újból megválasztotta, elfogadta a választmány indítványát egy *játszóter* létesítése irányt úgy hogy az erre szükséges költségek fedezésére kölcsönképen a nyugdíjalapot vehesse igénybe. Helvig István szertárnoknak ügybuzgóságáért köszönetet és 200 frt tiszteletdíjat szavaztak meg. Heggdüs Sándort a ki 9 éve elnök az egyletnek ismét egyhangulag megválasztották és Sigray Pál mint illet szép szavakkal üdvözölte. Hegedüs megköszönve a választás által kifejezett megtiszteltetést, továbbra is működésre biztatta az egylet tagjait, hogy ez a nemes és hasznos intézmény ezentul is így fejlődjék.

Ifjúsági és népjátékok kongresszusa. Mint Berlin-

ből sürgönyözik, vasárnap megnyitották az ifjúsági és népjátékok első német kongresszusát Bötticher kereskedelmi államtitkár és Bosse cultusminiszter, az osztrák cultuszminiszterium képviselője és a német miniszteriumok 15 képviselőjének, 45 német város, több mint 50 német egylet képviselőinek jelenlétében. Egészen 250 megbízott volt jelen. Elnök Schenkendorf-Görllitz képviselő volt. Bötticher államtitkár és Bosse miniszter a központi bizottságnak, mely a kongresszust előkészítette, köszönetet és elismerést fejeztek ki odaadó működéséért és a hazai vállalatnak hathatós támogatását és előmozdítását ígérték a kormány részéről.

A losonczy tanítóképző intézet ifj. könyvtára gyarapítására Febr. 10-én Jókai Mór tiszteletére hangversenyt rendezett. Részt vettek Nagy Iván és Thaisz Lajos tan. képz. int. tanárok, az intézet ifjúságának énekkar. Oroszlányi Etel Éneklő Nagy Mariska urhölgyek Kovács Gyula IV. é. képz. int. növ. s Zacher, Góldberger főgymnásiumi, Cséka, Bender képz. int. növendékekből alakult ifjúsági vonósnégyes-társaság.

A győri tankerület játékversenyei. A győri tankerület kir. főigazgatója legutóbb érdekes és igazán szép eszmét pendített meg. Szervezni szeretné tankerületében a játékversenyeket, úgy hogy a győri, soproni, szombathelyi, m.-óvári, pápai és tatai középiskolai ifjak a játszótéren kelhetnének egymással nemes versenyre és ezen közben a tanulók között, kik a váltakozó ciklusokban más-más városban találkoznának — szívélyes viszony fejlődhetnének ki. Az ifjakhoz és tanárhoz csatlakoznának legnagyobb valószínűség szerint az érdeklődő szülők is. E cél megvalósítására természetesen Győrött csak úgy, mint Sopronban, az előkészítés és tervezés stádiumában levő alkalmas játszótereket kell megnyitni.

A nagy-kanizsai tornaegylet közgyűlése Simon Gábor volt elnököt disztagul választotta meg. A pénztári jelentés szerint az egylet vagyona 1076 frt 58 kr., melyből 186 frt a szertári befektetés. A tisztikar következőleg alakult meg: Elnök lett Unger Ullmann Elek, alelnök Weismayer Lipót, műfelfügyelő Tripammer Gyula, pénztáros Bachrach Sama, titkár Hellai József és szertáros Weiszberger Kálmán, Az egyletnek 55 működő, 7 pároló és 2 tiszteletbeli tagja van.

Sport es torna a közegészségügyi kongresszuson.

A VIII-ik nemzetközi közegészségügyi és demografiai kongresszus program-tervezete elkészült, és a szakosztályok megalakultak. A kongresszus két főcsoportra oszlik az egyik a közegészségügyi, a másik demografiai kérdésekkel foglalkozik. Az első főcsoportban képviselve van az iskolaegészségügy (VI. szakosztály) és a sport (XVI. sz. o.)

Ezeknek programja a következő:

VI. Iskolaegészségügy. Végrehajtó elnök: dr. Dollinger Gyula. Tiszt. elnökök: dr. Berzeviczy Albert, Kármán Mór, Klamarik János, Rózsavölgyi Gyula, Szupán Vilmos, Verédy Károly. Titkárok: dr. Csapodi István, Kárpáthy Béla, dr. Kollár Kamill, dr. Schuschny Henrik.

Kérdések. 1. Testi nevelés kérdése. 2. Iskolai szellemi túlterhelés és idegesség. 3. Az iskola és járványos betegségek. 4. Iskolaépítés és egészségügye. 5. Iskolaügyi reformtörvények. 6. A mai tanrendszer tekintettel a fiziologiai elvekre.

XVI. Sport (testedzés és testápolás) egészségügye. Végrehajtó elnök: Hegedüs Sándor. Tiszt. elnökök: Gr. Andrassy Géza, Bedő Albert, Berzeviczy Albert, Dessewffy Aristid, gr. Esterházy Mihály, Gerenday Gyögy, Gromon Dezső, gr. Hadik B. Endre, gr. Hadik B. Sándor, Kollár Lajos, Kun Gyula, Szvetics József, Szokolay Kornél, gr. Teleky Géza. Titkárok: dr. Lisznyay D. Elemér, dr. Székely Ádám, dr. Téry Ödön, dr. Varró Indár, Zsingor Mihály.

Kérdések. 1. Az utazás különféle módja és azoknak befolyása idegekre, emésztésre, vérképződésre. A nász-utazás. 2. A vasuton utazás hiányai és kívánalmak a vasutai utazás javítása tekintetében. 3. Az egészség oltalmazása elhagyatott vidékeken végzett tourok alkalmával. 4. Turistaságban való modern ruházati és berendezési tárgyak. A turista felszerelése. 5. Hegyi tourok egészségi tulajdonságai: előnyei és esetleges ártalmai. 6. Az uszás, tenger, tó, folyó, álló vízben, előnyei és esetleges ártalmi. 7. Nyaralás tenger, tó, folyó mellett és hegyek között. Nyaralás hajón. 8. Internáczióális egészségi kodex vendéglők számára és internáczióális vendéglők. 9. A lovaglás befolyása az egészségre, — különös tekintettel a különféle lovaglási módokra. 10. A nők lovaglási módja (ülés); annak egészségi tulajdonsága. 11. Az evezés befolyása az egészségre különös tekintettel a versenyevezésre. Kik alkalmasak verseny-evezésre? 12. Evezéssportra, vadászatra ártalmas és alkalmatlan vizek, időjárás. Sport-topografia. 13. Sportjátékok egészségi tekintetben, különös tekintettel a nőkre. 14. A sport és sportjátékok előrehaladottabb koru egyéneknek. 15. Modern testedző és testápoló eljárások (Jäger, Kneip.) 16. Szobatornázás és szobasport. 17. Ruházat (férfi, női, sport stb.) tekintettel az egészség ápolására. 18. Zene, ének, táncz, egészségi tekintetben. 19. Veloczipéd sport egészségi tekintetben. 20. Athletika egészségi tekintetben. 21. Vivás karddal, törrel és tornavivás, mint testedzés. 22. A korcsolyázás befolyása az egészségre.

Röszler (Lovas) Gyula az irodalmi téren is ismert vivótanár f. hó 4-ikén esküdött örök hűséget Árviz Ferike kisasszonynak a dohány-utczai imaházban.

A testgyakorlók tánczestélye. A magyar testgyakorlók köre által rendezett tánczvizgalmom e hó 10-én folyt le a VI—VII. kerületi kör dísztermében, pompás sikerrel. A derék rendezőség buzgó működését még a remélnél is nagyobb siker koronázta. Szebbnél szebb leányok, szebbnél szebb asszonyok jöttek a multságukra, s hogy kitünően érezték magukat, az bizonyos. Lady patronesseje a tánczestélynek nem volt, de hiányát valljuk be őszintén, senki sem érezte. Végre nem is okvetlen szükséges, hogy lady patronesse-je legyen! A testgyakorlók körének tagjai mai tánczvizgalmukkal bizonyítékát adták annak, hogy értenek a multságok rendezéséhez s mi sem valószínűbb annál, hogy estélyük, a melyet ezuttal nagy szerénységgel csak a bőjten rendeztek, legközelebb már a farsang derekán fogja összegyűjteni a Vigadó termeiben a mai dísztingvált közönséget. A hölgyeknek a rendezők díszes tánczrenddel kedveskedtek, mely peluche-ből készülve, kis pajszt ábrázolt, rajta keresztbe fektetett vitörökkel és kardokkal. A négyeseket csaknem 120 pár tánczolta.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utczá 8. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat Photolithographia, zinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

VELOCZIPÉDEZÉS.

Ujvidéki kerékpár egyesület.

Az „Ujvidéki kerékpár egyesület,” mely 1886-ban Paukovits Ottó elnökle alatt alakult — hosszú szunynyadás után ismét életre ébredt és f. é. január 28-án tartotta évi rendes közgyűlését. Elnökök: Lorkóczy Lajos, titkárrá: Kanyó Jenő, pénztárossá: Geiszler Károly, ellenőrré: Vukov István. egyll. ügyésszé Dr. Szabó Lajos, egyll. orvossá: Dr. Dálnoky Adolf, számvizsgálókká: Elekes Ferencz és Czoczek Alajos; választmányi tagokul: Rokay Károly, Metzinger Lajos, Puch Nándor, Profuma Róbert, Stefanovits Vladimir és Schómann István választattak meg egyhangúlag.

A közgyűlés Paukovics Ottó volt elnököt a testedző sportok terén kifejtett ügybuzgó munkássága és fáradozása elismerésül egyhangúlag az egyesület dísztagjává választotta, s az erről szóló díszes oklevelet kerékpáron bizottságilag viszi Paukovicsnak Petrovoszellóra, hol birtokán tartózkodik.

Az egyesület elfogadta elvben Profuma Róbert azon indítványát, hogy a club torna- és vívó-szakosztályal bővítették s e célból fel fogja kérni gróf Csáky minnistert, hogy a m. kir. r. kath. főgymnasium tornacsarnokát használat céljából az esti órákra engedje át.

A közgyűlés még köszönetet szavazott Puch János és Társa gráci kerékpárgyárosnak, ki az egyesület céljaira 40 frtot adományozni szives volt; úgyszintén Ludigh vendéglősnek, ki dísztermét két ízben bocsátotta díjtalanul az egyesület közgyűlésének rendelkezésére. Egyben elhatározta az egyesület, hogy az egyesületi szellem ápolása és fejlesztése céljából minden szombaton esti 8. óraker társas összejövetelt tart a „Központ” helyiségeiben.

Egyesületünk a kedvező időt felhasználván már is tesz kisebb kirándulásokat. Értesülvén arról, hogy a szabadkai „Achilles Sport-Egyesület” kerékpárosai f. é. máj. 13—14. Ujvidékre rándulnak, egyesületünk a legnagyobb örömmel tervezgeti a fogadás ünnepéleit!

Ujvidék, 1894. február 8-án.

Kiváló tisztelettel

Kanyó Jenő
az „U. K. E.” titkára.

Nagy kerékpáros postaversenyt szándékozik a fővárosban székelő „Hunnia Magyar Bicycle-Club” rendezni Budapest-Serajevó közt. A tekintélyes sportegyesület a „Pécsi Kerékpár-Egyesület”-et szándékozik segédkesésre fölkérni. A verseny hasonló lesz a Grác Frankfurti relais-versenyhez. Budapestben a verseny napján a katonai vezérkar kiküldötte levélalakban parancsot küld Serajevóba, az ottani helyőrséghez, melyet 30—30 kilométernyi távolságra felállított kerékpárosok továbbitanak. A kerékpárosokkal egyidejűleg vonat is indul hasonló szövegű levéllel. A verseny célja, megtudni, hogy a kerékpárosok juttatják-e előbb a parancsot a rendeltetési helyre vagy a vasút. A kísérlet elé nagy érdeklődéssel tekintenek, úgy a katonai, mint a sportkörök. A „Pécsi Kerékpár-Egyesület” tagjai Mohácsról vagy Tolnátról viszik a levelet Szófiáig. A verseny valószínűleg államköltségen fog lefolyni.

A „Pécsi Kerékpár Egyesület” választmányja és tisztikara az e hó 7-én tartott rendes évi közgyűlésen a következően alakult meg: Elnök: Zsolnay Vilmos. Alelnök: Kiss József. I. titkár: Bolgár Tivadar. II. titkár: ifj. Bedő Imre. Pénztáros: Kalisch Mór. Ellenőr: Stein Oszkár. — Választmányi tagok: Egerszeghy Kálmán, Sikorsky Tádé, Kohárits Nep. János, Walla Ferencz, Szigriszt Lajos, Pataky Vilmos, Höfler László, Bodó Aladár dr. Löwy Lajos, Mart Nándor.

KORCSOLYÁZÁS.

Budapesti korcsolyázó-egylet. A jelmezes jégünnepe, melyet a városligeti tó egyleti pályáján terveztek, az idei évadról, a nagyon is enyhe tél miatt elmarad. A korcsolya-egylet választmánya a jövő évre ugy is nagyobb-szerű ünnepélyt tervez, az egyesület huszonöt éves jubileumára. A történt készülődések tehát a jövőre maradnak.

A szegszárdi korcsolya-egylet dr. Szigeth Gábor elnöklete alatt m. hó 8-án tartotta közgyűlését. A közgyűlés örömmel vette tudomásul az elnöki jelentést, mely szerint az egylet régi vágya a felépített diszes és kényelmes csarnok által végre megvalósult és Simontsits Elemér indítványára köszönetet szavazott az elnöknek, Szigeth Gábornak és a buzgó tisztikarnak. A csarnok létesítése körül az elnökön kívül főleg Perlaky József egyleti igazgató fáradozott. A csarnok építése által felmerült és fedezetlenül maradt költséget kölcsön útján egyenlitenék ki. A kölcsönt az egylet nevében és részére több egyleti tag aláírására egy helybeli pénzintézet folyósította. A tiszti karba megválasztottak: Elnöknek: Szigeth Gábor, alelnöknek: Kurz Vilmos, ügyésznek: dr. Haidekker Béla, pénztárosnak: Rácz József, jegyzőnek: Matzon Kálmán. A választmányba: Papp Gyula, Török Béla, Simontsits Elemér és Béla, Borsody Lajos, Perlaky József, Forster Zoltán, Tanárky Árpád; igazgatókul: Perlaky József, Simontsits Elemér és Forster Zoltán.

TÜZOLTÓ-SPORT.

Minta-tűzoltóság az ezredéves kiállításon. A budapesti tűzoltószövetség legutóbbi ülésén szóba került annak a fontos kérdésnek a megbeszélése, hogy a magyar tűzoltóság miként vegyen részt az ezredéves kiállításon. Többeknek a felszólalása után azt határozták el hogy minta-tűzoltóság állítsák fel a kiállításon, még pedig abban a minta-faluban melyet a kiállítás igazgatósága fog felépíttetni. A szövetség elhatározta, hogy erre nézve illetékes helyen meg fogja tenni előterjesztését.

LÖVÉSZET

László főherczeg mint lövész. Igen kedves vendége volt vasárnap a budapesti polgári lövész-egyesületnek: László főherczeg tüntette ki látogatásával az egyesületet Himmel ezredes és Jäger őrnagy, valamint több főtiszt kíséretében. Az egyesület nevében Freyberger Pál h. főlovászmester, ifj. Bun József lövész-mester és Lakner János jegyző fogadták a főherczeget. A fogadásnál jelen voltak még Darányi Ignác, a kerület képviselője és a lövész-egyesület választmányi tagja; továbbá: gr. Hadik Barkóczy Endre és Béla, Molnár Béla, Miklós Gyula országos képviselő, valamint Porzsolt Gyula. A főherczeg számos jó lövést tett a mozgó céltáblán vaddisznóra és szarvasra. Később a pisztoly céltáblákon lőtt, még pedig különböző pisztolyokkal. Ez különösen azért volt nevezetes, mert tudunkkal az ifju főherczeg ezuttal lőtt egyáltalán pisztolylyal, s magát a sport ezen nemére is rendkívül hivatottnak bizonyította. Alig tett

nehány lövést, már olyan biztóságot mutatott, mely a jelenvoltagekat a legnagyobb mértékben meglepte. A kiváló képessége teljesen érvényesült még a párbajpisztolyokkal is. Ez aztán annyira föllekesítette a főherczeget, hogy a jelenvoltage urakkal egy kis matschet rögtönöztek, a melynek jegyzője Porzsolt Gyula volt. A résztvevők mindkenike lőtt 12-öt; ebből László főherczeg csak 4-et hibázott el, a többi 8 a legszebb, legtisztább, leghatározottabb lövés volt. A főherczeg ezután megtekintette a lövőház összes helyiségeit, érdeklődéssel nézte a be rendezéseket; a vendégkönyvben nevét azon a lapon örökítette meg, a melyen 1830-ban nagyatyja: József főherczeg nádor nevét bejegyezte. Két órai időzés után szívélyes bucsut vett a jelenlevőktől s Freyberger Pál h. főlovászmester kérésére megígérte, hogy a lövöldét gyakrabban meg fogja látogatni.

A monte-karlói nemzetközi galamb-löversenyek legérdekesebb programja január hó 31-én és február elsején folyt le. Ekkor mérköztek ugyanis a „Grand prix du Casino” 20,000 frankos díjáért, a melyre mint a világ legnagyobb galamb-lövészeti díjára: igen sokan szoktak pályázni. A magyar lövészekre nagy dicsőséggel végződött e valóban érdekes lövészet, melyen vagy száz lövő vett részt, mert Zichy Kázmér gróf (Fehér megyéből) nyerte azt meg 20 hibátlan galambbal; Chatelair francia lett a második és Mr. Roberts angol a harmadik. E nagy díjat, a melynek elnyerése eseményt képez a sport-krónikában: most harmadszor vitte el a magyar ember. Nemrég nyerte azt el Festetich Tassziló gróf s utána Esterházy Mihály gróf. A jelenlegi versenyen Zichy grófon kívül még id. Esterházy Ferencz gr., Erdődy Rudolf gr. és Sibrik Kálmán vasmegyei földbirtokos vettek részt a nemzetközi lövészeteken s különösen Sibriknek — a ki ott Óváry név alatt lőtt — igen nagy esélyei voltak a Kaszinó-díjra, mert az előző verseny-lövészetenben mindig a legjobb lövők egyikének bizonyult.

VADÁSZAT.

Nádasdy Ferencz grófnak a vadászati védegyesület kitiűnő elnökének sikerült Ő felségétől kinyerni a kegyet, hogy az ezredéves kiállítáásra vadászati ereklyéiből többet átengedjen.

TURISTA SPORT

Turistakaland, melyet így mond el

a turista:	s így a vezető:
— Uram! Pompás kalandom volt! Őt óra hosszán át másztunk a sziklafalak olyan simák voltak, akár csak a jégtáblák. Látják ezt a havasi gyopárt? A legrémítőbb sadék fölött pillantottam meg. De fognom, mikor pedig len csak félre-odakusztam, — lassan vigyázva — lépek, hát úgy ordít mint egy szarvas-kinyujtom kezemet, — a mikor egyszerre megre megtem — szédülök s beborul körülöttem minden! E pillanatban ránt vissza — meg is ajándékoztam meg!	— Kuttya teringettet! Ha még egyszer kezembe kerül egy ilyen uri forma, istenecsce sutba dobom inkább a mesterségemet! Hogy reszketett a bivaly! A vállánál kellett fognom, mikor pedig len csak félre-odakusztam, — lépek, hát úgy ordít mint egy szarvas-marha, a pofájára szerettem volna mászni. Aztán milyen smuczián! Egy korty bort se adott. A béremért is veszekednem kellett. Azonfelül még a havasi gyopartis elrimánkodta kalapom mellől!

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig. Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknekél, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélýkóros és különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szalodák és magangyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitünő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut). Okucan (m. kir. államvasutak.)

FÖLDESZ L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

Ajánlja jó hirnevű

fegyvereit

kezeség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**.

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számítatnak.

KAJÁRI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek-cipő-áruit a téli idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ágyelemmel

velocipédező, turista és hegymászó tornaczipóket, vadász-csizmákat mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részér. ugymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiezi pők, ugy szinte vízmentes cipóket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart

Videki megrendések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban cszközöltnék.

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében. Szives ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

Vasuti állomás: Zsolna onnan omnibuszszal Állandó posta- és távirtda-állomás.

RAJECZ-FÜRDŐ

(Magyar Gastein) a teregyes Vág-völgyben Timsósvasas hévforrások 34°C.

Specialis fürdő noi bajok ellen. Combinált hidegviz-gyógymód (Kneip-Kura). — Klimatikus gyógyhely 420 m. magasságban ózondús, pormentes levegővel. — Északról teljesen védve. Gyógyjavallatok: czúz, köszvény, bőrbajok, görvélýkór, angolkór, sápkór, verszegénység, idegbajok, neuras ehnia, neuralgiák, ischias Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadmányok stb 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímájánál fogva általános gyengeségnél, a legutak hurutjainál indikált. — Villanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepalya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó teljes ellátás, elő és utoevadban már 2 frittal feljebb napokent. Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker Corvinter 2. sz. Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

Széna-sajtók

széna, szalma, turfa stb. csomagolására

legjobb szerkezettel

Mayfarth Ph. és Ta

Bécs II/1.

gazdasági és gyümölcsértékesítési gépgyarban készülnek.

Nagy választék

színházi és táborig LÁTCSŐVEKBE

RAJZESZKÖZÖK

legjobb minőségben.

Libái Lajos-nál

cs. és kir. szab. gyár optikai árukban

BUDAPESTEN.

Gyár és főraktár: Zöldfa-utca 13.

Fiók-raktárak: Dorottya-utca 5. és a Harisch Bazárban.

DEUTSCH GÁBOR

zongora gyári telepe

Budapest, V., Erzsébet tér 7. sz.

(Bécsi-u. sarkán.)

Eladás 6 évi jótállás mellett.

Porzolt Kálmán

munkái:

- A párbaj. Színmű 1 felv. Előszőr adatott a nemzeti színfrt kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások. Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet. Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel) 1 —
- Sport és szerelem. Elb 1887. (Képekkel) 1 —
- Amor im Bade. A „Fürdői emlékek” német kiadása Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak. és sportközl. 1884 Első évfolyam 6 —
- 1885 Második évfolyam ... 8 —
1886. Harmadik évfolyam... 8 —
1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
1888. Ötödik évfolyam 4 —
1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
1890. Hetedik évfolyam..... 4 —
1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
1892. Kilenczedik évfolyam 4 —

- Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50
- A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80
- Reform-naptar 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40
- A Dunántúli irásban és képbén. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —
- Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzolt Jenő:

- A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —
- Porzolt Lajos munkái:
- A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —
- A tornázás kézikönyve. Képek. 1 20
- Tornakartyak. Képekkel 1 —
- Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körut 5. sz.)

Képek és képketerek a legnagyobbb választékban a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltébb áron kaphatók esakis TINTNER MIKSA műtárában Bécs, I., Opernring 19.